

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยเรื่อง " ปัญหาทางจริยธรรมของหนังสือพิมพ์ในการนำเสนอข่าวอาชญากรรม " จะประกอบด้วยแนวคิด และทฤษฎีที่นำมาใช้ประกอบงานวิจัยดังต่อไปนี้

- แนวคิดที่เกี่ยวกับในเรื่องสิทธิ
- แนวคิดในเรื่องนโยบายด้านข่าวของหนังสือพิมพ์
- แนวคิดในเรื่องคุณค่าของข่าว (News Value)
- แนวคิดในเรื่องจริยธรรม หน้าที่และความรับผิดชอบของนักหนังสือพิมพ์
- แนวคิดในเรื่องการนำเสนอข่าวอาชญากรรม

- ทฤษฎีทางสื่อสารมวลชน

- 0 ทฤษฎีของผู้ส่งสารคือ "ผู้เฝ้าประตูสาร" (Gatekeeper)
- 0 ทฤษฎี "การกำหนดวาระข่าวสาร" (Agenda Setting)
- 0 ทฤษฎีความรับผิดชอบต่อสังคม (Social Responsibility)

- หลักกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

- 0 ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๒๖-๓๓๐
- หมวด ๓ " ความผิดฐานหมิ่นประมาท "
- 0 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์
- ลักษณะ ๕ - ละเมิด
- 0 กฎหมายควบคุมสื่อมวลชนที่เกี่ยวข้องกับคดีเด็กและเยาวชน

แนวคิดในเรื่องสิทธิ

1. สิทธิที่จะรู้ (The Right to Know)

สิทธิที่จะรู้สืบเนื่องมาจากความเชื่อในปรัชญาเสรีนิยม (Libertarianism) ที่กล่าวว่า มนุษย์มีธรรมชาติที่เป็นคนมีเหตุผล เขาแสวงหาความจริง (Truth) และจะดำเนินชีวิตของเขาโดยอาศัยความจริงนั้นนำทาง (*Humankind is rational by nature. He seeks to know the truth and will be guided by it*) มนุษย์มีสิทธิที่จะรู้ข้อเท็จจริง เพื่อประกอบการตัดสินใจเลือกทางเดินของเขาเอง และของสังคมที่เขามีส่วนร่วม (Ed Lambeth, 1986)

เพราะเหตุที่ประชาชนมีความจำเป็นที่จะต้องรู้ดังกล่าวลือมวชนจึงถูกสร้างขึ้นมาเพื่อเป็นตัวกลางเป็นตัวนำความรู้หรือข่าวสารนั้นไปสู่ประชาชน ดังนั้นสื่อมวลชนจึงต้องมีเสรีภาพ นี่คือเหตุผลที่สื่อมวลชนต้องมีเสรีภาพ เพราะมิฉะนั้นเขาจะรับใช้ประชาชนไม่ได้ สื่อมวลชนมีอยู่และเป็นอยู่เพื่อประชาชนเท่านั้น (American Society of Newspaper Editors, 1923) เสรีภาพในการแสวงหาข่าวสารของสื่อมวลชนจึงเป็นที่ยอมรับ และมีการรับรองเสรีภาพนี้ไว้ในกฎหมายในประเทศต่าง ๆ (กุลพล พลวัน 2532 : 596-597)

2. สิทธิส่วนบุคคล (Right of Privacy)

สิทธิในชีวิตส่วนตัว เป็นสิทธิของบุคคลที่จะอยู่โดยลำพัง (to be let alone) โดยปลอดจากการแทรกสอด หรือถือเอาหรือแสวงหาผลประโยชน์โดยมิชอบในเรื่องส่วนตัว หรือกิจกรรมส่วนตัวโดยแท้จริงของเขา หรือการนำข้อเท็จจริงส่วนตัวของเขาไปเผยแพร่แก่บุคคล หรือต่อสาธารณชน อันทำให้เขาได้รับความอับอาย หรือทุกข์ทรมานใจ รวมถึงการเข้าถือเอาชื่อ หรือภาพของเขาไปใช้เพื่อประโยชน์ของบุคคลใดบุคคลหนึ่งโดยมิได้รับการยินยอมของเขา (กุลพล พลวัน , 2532 : 615)

การล่วงล้ำสิทธิส่วนตัว (Invasion of Privacy) (Bruce W. Sanford, 1984 : 27 -28)

สิทธิส่วนตัวนั้นมีความเกี่ยวข้องกับกฎหมายหมิ่นประมาทอย่างมากโดยทั่วไป การพิมพ์เผยแพร่อย่างเดียวก็น่าจะเป็นเรื่องเบื้องต้นที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการกระทำที่เป็นได้ทั้งหมดนั้นประมาท และการละเมิดสิทธิส่วนตัว

หลักเบื้องต้นที่ต่างกันระหว่างการทำทั้งสองอย่างข้างต้นนั้นก็คือ ในขณะที่กฎหมายหมิ่นประมาท (law of libel) ปกป้องบุคลิกลักษณะของบุคคลและชื่อเสียงของเขา สิทธิส่วนตัว (right of privacy) ก็จะปกป้องบุคคลในเรื่องของความสงบสุขต่อจิตใจ ความอ่อนไหวทางอารมณ์ รวมทั้งความรู้สึกต่าง ๆ

ความแตกต่างกันที่สำคัญ ๆ ประการอื่นนั้นก็คือ การหมิ่นประมาทนั้นมีความเกี่ยวข้องกับความจริง (falsity) แต่การล่วงล้ำสิทธิส่วนตัวจะเกี่ยวข้องกับการเปิดเผยความจริง (disclosure of truth)

ในการจำกัดความง่าย ๆ สิทธิส่วนตัวคือ สิทธิของบุคคลที่จะอยู่อย่างสันโดษ (right to be let alone) เพื่อจะได้มีความสุขในชีวิตที่บุคคลนั้นเห็นสมควร โดยปราศจากการนำชื่อหรือหน้าตาของบุคคลนั้น ๆ หรือกิจกรรมต่าง ๆ ที่เขาได้กระทำไปใช้เพื่อการสาธารณะ ถ้าบุคคลผู้นั้นไม่ยินยอมที่จะสละหรือละทิ้งสิทธินี้ อย่างไรก็ตามสิทธิส่วนตัวเป็นสิทธิของบุคคลที่จะปกป้องความรู้สึกและอารมณ์ ของบุคคลที่มีชีวิตอยู่เท่านั้น ดังนั้นถ้าเป็นบริษัท หรือสถาบันสาธารณะก็ไม่ถือว่ามีสิทธิส่วนตัว แต่จะถือว่ามีสถานภาพที่ตรงกันข้าม ตามกฎหมายแล้วสิทธิส่วนตัวบุคคลนี้เป็นสิทธิที่ไม่สิ้นสุดแค่การตายของบุคคล ยังมีศาลบางแห่งในสหรัฐที่ตระหนักถึงสิทธิแห่งมรดกของบุคคลที่มีชื่อเสียง ดังเช่น เอลวิส เพรสลีย์ , ยัมพรี , โบกการ์ด ฯลฯ ทั้งนี้เพื่อควบคุมการใช้ประโยชน์ทางการค้ากับบุคคลที่เสียชีวิตไปแล้ว อย่างไรก็ตาม ญาติหรือผู้สืบทอดมักจะไม่เดือดร้อนกับการรุกรานสิทธิส่วนตัวของผู้ที่ตายไปแล้ว แต่มักจะทรมานใจหรือได้รับความอับอายอันเกิดจากการเปิดเผยเรื่องบางเรื่องระหว่างผู้ตายกับผู้ที่ยังมีชีวิตอยู่ให้สาธารณชนได้รับทราบ

สิทธิส่วนบุคคลอาจถูกล่วงล้ำได้ ตามลักษณะต่อไปนี้ (Bruce W. Sanford, 1987 : 28-30)

1. การรบกวนแทรกแซงความสันโดษหรือกิจกรรมส่วนตัว โดยไม่มีเหตุผลสมควรจากการแทรกแซงนั้น โดยทางร่างกายหรือทางใดก็ดีซึ่งการแทรกแซงนั้นเป็นการแทรกแซงความสันโดษของผู้อื่น หรือในธุรกิจส่วนตัว หรือสิ่งที่เกี่ยวข้องกับบุคคลนั้น ๆ ถ้าเป็นการตีพิมพ์เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารตามปกติแล้ว ก็ไม่ถือว่าสิ่งนี้เกี่ยวข้องกับข้อหา "การแทรกแซง"

การแทรกแซงเรื่องส่วนตัวในลักษณะเช่นนี้ย่อมเกี่ยวข้องกับ การแสวงหาข่าวสารของสื่อมวลชนและ โดยทั่วไปแล้วรวมถึงการแอบลักลอบบันทึกเทป เครื่องขยายเสียง ภาพยนตร์ และเครื่องบันทึกไฟฟ้า หรือ เครื่องมือดักฟังต่าง ๆ เพื่อบันทึกกิจกรรมส่วนตัวของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง อย่างไรก็ตามกรณีเช่นนี้อาจเกิดขึ้นได้ เสมอถ้าผู้สื่อข่าวปรากฏตัวผิดกาลเทศะเมื่อต้องเข้าไปหาบุคคลนั้น ๆ หรือเข้าไปในสถานที่นั้น ๆ ซึ่งอาจถือเป็นการ บุกรุกในที่ที่เป็นสมบัติส่วนบุคคลนั่นเอง

2. การเปิดเผยเรื่องราวส่วนตัว โดยการตีพิมพ์เผยแพร่เรื่องที่เกี่ยวข้อง กับชีวิตส่วนตัวของบุคคลซึ่ง อาจเป็นผลเสียต่ออารมณ์ความรู้สึกของเขา การเปิดเผยเรื่องราวส่วนตัวที่มีผลกระทบต่อบุคคลนั้น ๆ โดยทั่วไปจะ เป็นเรื่องดังต่อไปนี้ เรื่องที่เกี่ยวกับสุขภาพของบุคคลนั้น เรื่องราวเกี่ยวกับกิจกรรมทางเพศ กิจกรรมทางสังคม หรือ ทางเศรษฐกิจ รวมทั้งเรื่องราวส่วนตัวต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับตัวเขา สิ่งเหล่านี้ถือเป็นตัวอย่างของการล่วงล้ำสิทธิส่วนบุคคล

การเปิดเผยที่เกี่ยวกับการละเมิดสิทธิส่วนบุคคลต้องเป็นการเปิดเผยที่เกี่ยวข้องกับข้อเท็จจริงในเรื่องส่วน ตัวเท่านั้น การที่หนังสือพิมพ์ได้ตีพิมพ์เรื่องราว หรือลงภาพเหตุการณ์ใด ๆ ก็ตามที่เกิดขึ้นในที่สาธารณะ ไม่ว่า เรื่องนั้นจะเป็นเรื่องที่สะเทือนใจ หรือเป็นเรื่องน่าอัศจรรย์ก็ตามไม่ถือว่าเป็นการล่วงล้ำสิทธิส่วนบุคคล ดังนั้นหนังสือ พิมพ์จะไม่ถูกฟ้องถ้าเขานำเสนอภาพของวัยรุ่นที่กำลังจูบกัน หรือกรรมกรเล่นฮอกกี้อยู่บนถนน ตราบใดที่ช่างภาพ บันทึกภาพเหล่านี้ได้เหมือนกับที่สายตาของบุคคลทั่วไปที่สามารถเห็นได้ในที่สาธารณะแล้วละก็ ไม่ถือว่าเป็นการล่วงล้ำ สิทธิแต่อย่างใด

3. การไขข่าว แพร่หลายซึ่งข้อความอันฝ่าฝืนความจริง โดยการตีพิมพ์เผยแพร่เรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับ บุคคลใดซึ่งเป็นการกล่าวในทางที่ผิดไปจากความเป็นจริง การล่วงล้ำสิทธิส่วนบุคคลในรูปแบบนี้เป็นสิ่งที่ใกล้เคียง กับความผิดทางอาญา ฐานหมิ่นประมาท เพราะมีองค์ประกอบของความเท็จ (falsity) อยู่ด้วย

การล่วงล้ำในลักษณะนี้ มักปรากฏขึ้นบ่อย ๆ เมื่อผู้สื่อข่าวพยายามที่จะกลั่นกรองเรื่องราว หรือสร้าง นิยายที่ออกมาในรูปแบบการเขียนข่าวที่เป็นนาฏกรรม (dramatic news) หรือเรื่องสารคดี (feature story) อย่างไรก็ตามศาลให้ถือว่าถ้ามีการสร้างนวนิยายโดยใช้ชื่อบุคคลทั่วไป โดยที่การนำมาใช้นั้นไม่ได้ ส่อไปในทาง หมิ่นประมาท หรือเกิดความเสียหายก็ไม่ถือเป็นความผิดฐานหมิ่นประมาท แต่การสร้างตัวละครที่มีความใกล้เคียง กับผู้ที่ยังมีชีวิตอยู่ ในกรณีเช่นนี้อาจจะเสี่ยงต่อความผิดฐานหมิ่นประมาทได้ ภาพที่ใช้ประกอบ "ข่าวเบา" (soft news) หรือเรื่องราวสารคดี อาจเป็นเหตุให้ผู้ทำข่าวตกอยู่ในข้อหา " ไขความเท็จ " ได้ง่าย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง

ถ้าเป็นเรื่องราวที่ไม่พึงประสงค์ และภาพบุคคลที่นำมาใช้ประกอบไม่มีความเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์นั้นเลย ศาลมักจะผ่อนผันให้จำเลยได้ในกรณีที่หลักฐานที่ปรากฏออกมาไม่ก่อให้เกิดผลเสียหายต่อความรู้สึกต่อผู้เสียหายหรือโจทก์

4. การใช้ชื่อหรือภาพของบุคคลเพื่อผลประโยชน์ในทางใดทางหนึ่งโดยไม่ได้รับการยินยอมจากเขา ไม่ว่าจะ เป็นชื่อของเขา หรือบุคลิกลักษณะเพื่อนำไปใช้ในการโฆษณา หรือ วัตถุประสงค์ทางการค้า หรือเพื่อผลประโยชน์ของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง

สิทธิส่วนตัวอาจถูกรับได้ในการตีต่อไปนี้ (Bruce W. Sanford, 1987 :30-31)

1. ปรากฏการยินยอม (Consent) บุคคลอาจแสดงให้เห็นถึงการยินยอมต่อการตีการล่วงล้ำสิทธิส่วนตัวที่เกิดขึ้น การยินยอมนี้ ไม่ได้หมายความว่าหนังสือพิมพ์ที่ต้องรายงานข่าว หรือกรณีสื่อที่ออกอากาศชื่อคน หรือภาพผู้คนมากมายในแต่ละวันเพื่อผลิตข่าวจำเป็นจะต้องได้รับการยินยอมจากบุคคลเหล่านั้นก่อน แต่ในกรณีที่มีการเขียนถึง ก็อาจเป็นการเขียนที่มีเงื่อนไข หรืออาจะมีการยกเลิก เพิกถอนชื่อหรือภาพนั้นได้ถ้าจำเป็นต้องทำ ในกรณีของการโฆษณา หรือการถือเอาประโยชน์ในการใช้ชื่อบุคคลหรือบุคลิกลักษณะของเขาเพื่อวัตถุประสงค์ทางการค้าอื่น ๆ ก็จำเป็นต้องได้รับการยินยอมจากบุคคลเหล่านั้นก่อน

2. คุณค่าของข่าว - บุคคลสาธารณะ (Newsworthiness - Public Figure)

ชื่อ หรือภาพของเจ้าพนักงาน หรือบุคคลสาธารณะ อาจจะถูกนำมาใช้ได้โดยไม่จำเป็นต้องได้รับการยินยอมจากบุคคลนั้น หรือถ้าเนื้อหาที่น่าสนใจนั้นไม่ได้เป็นเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับการค้า สำหรับการเป็นบุคคลสาธารณะนั้น บุคคลนั้นย่อมตกอยู่ในความสนใจของประชาชนโดยปริยาย และเขาต้องยอมรับถึงผลที่จะเกิดขึ้นต่อสาธารณชนด้วย แม้การใช้ชีวิตประจำวันในบางเรื่องของบุคคลสาธารณะเหล่านี้ ก็อาจจะถูกนำมาเผยแพร่โดยปราศจากการยินยอมจากบุคคลนั้น ๆ เพราะถือว่ากิจกรรมของบุคคลนั้น สาธารณชนอาจมีความสนใจโดยชอบธรรมได้ อย่างไรก็ตาม สาธารณชนก็อาจมีความสนใจอย่างต่อเนื่องต่อบุคคลสาธารณะนั้น ๆ ได้ แม้ว่าเขาจะเกษียณตัวเองจากการเป็นบุคคลสาธารณะแล้วก็ตาม บุคคลสาธารณะเหล่านี้จำเป็นต้องยอมรับและไม่อาจว่ากล่าวเมื่อมีการกล่าวถึงช่วงเวลาที่ยุคคลผู้นั้นมีชื่อเสียงในอดีตโดยไม่ได้รับอนุญาตจากบุคคลนั้นได้

3. คุณค่าของข่าว - บั๊จเจกบุคคล (Newsworthiness - Private Individual)

กฎหมายสิทธิส่วนบุคคล (the law of privacy) ไม่เหมือนกับความผิดฐานหมิ่นประมาท (defamation) เพราะกฎหมายสิทธิส่วนบุคคลที่ต้องคำนึงถึงข้ออ้างในเรื่องที่ว่าเมื่อใดก็ตามที่การเผยแพร่นั้น เกี่ยวเนื่องกับ "ผลประโยชน์ของสาธารณชน" (public Interest) ดังนั้นการตีพิมพ์เผยแพร่หรือออกอากาศ ชื่อ

หรือภาพของบุคคลที่เข้ามามีส่วนร่วม โดยไม่ได้ตั้งใจ หรือโดยเหตุอื่น ๆ ในเหตุการณ์ที่เป็นที่สนใจของสาธารณชน โดยชอบด้วยกฎหมาย ถ้าเหตุการณ์นั้นมีคุณค่าของข่าว ก็ไม่ถือว่าเป็นการล่วงล้ำสิทธิส่วนบุคคล

สำหรับบุคคลทั่วไปจะกลายเป็นส่วนสำคัญของข่าวที่สาธารณชนพึงให้ความสนใจได้ ทั้งที่โดยตั้งใจหรือไม่ก็ได้สมควรใจ ไม่ว่าจะป็นปัจเจกบุคคล (เช่น เทียบ ผู้ร้าย หรือวีรบุรุษของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น) หรือสมาชิกของกลุ่มที่เข้ามามีส่วนร่วมในเหตุการณ์นั้นโดยบังเอิญในช่วงที่เหตุการณ์นั้นกลายเป็นข่าวขึ้นมา

อย่างไรก็ตามการเปิดเผยเรื่องราวที่เป็นส่วนตัวของบุคคลธรรมดา โดยปราศจากการยินยอมหรืออนุญาตจากบุคคลนั้น ซึ่งเป็นเรื่องที่ทำร้ายความรู้สึก และเป็นเรื่องที่ไม่มีความจำเป็นโดยชอบด้วยกฎหมายต่อสาธารณชน สิ่งนี้ให้ถือว่าเป็นการล่วงล้ำสิทธิส่วนบุคคล โดยทั่วไปถ้ามีการฟ้องร้องขึ้นมา ศาลมักจะถามด้วยคำถามที่ว่า "การรายงานข่าวที่ไม่ได้รับการยินยอมจากบุคคลนั้นเป็นประโยชน์ต่อสาธารณชนโดยชอบด้วยกฎหมายหรือไม่"

4. สิทธิที่ได้รับการรับรองตามกฎหมาย (Constitutional Privilege)

นักหนังสือพิมพ์ และผู้จัดรายการโทรทัศน์ และวิทยุทั้งหลาย จะได้รับการปกป้องโดยสิทธิพิเศษจากรัฐธรรมนูญ ต่อข้อกล่าวหาในเรื่องการไขข่าวแพร่หลายซึ่งข้อความอันฝ่าฝืนความจริง (false light) ซึ่งเป็นรูปแบบหนึ่งของการล่วงล้ำสิทธิส่วนบุคคล ในการไขข่าวแพร่หลายซึ่งข้อความอันฝ่าฝืนความจริงนั้น บุคคลที่เกี่ยวข้องกับเรื่องราวที่ได้รับการสนใจจากสาธารณชนจะไม่ได้รับการชดใช้ความเสียหาย ถ้าบุคคลนั้นไม่สามารถ พิสูจน์ได้ว่าหนังสือพิมพ์หรือผู้จัดรายการโทรทัศน์ได้ทำให้ข้อความนั้นเป็นเท็จ หรือเป็นที่น่าสงสัยในความจริงที่เป็นอยู่ การปกป้องในลักษณะนี้เปรียบเสมือนเป็นเรื่องความต้องการการพิสูจน์ทางกฎหมายโดยเฉพาะบุคคลที่เป็นเจ้าหน้าที่รัฐ และบุคคลสาธารณะ ในแง่ของกฎหมายหมิ่นประมาทนั้นเป็นที่ทราบกันว่า การตีพิมพ์เผยแพร่ข้อความที่เป็นจริงที่เกี่ยวข้องกับสาธารณประโยชน์ แม้ว่าจะเป็นเรื่องส่วนตัว จะไม่จัดอยู่ในกรณีของการรบกวนในข้อหาละเมิดสิทธิส่วนบุคคล และให้ถือว่าเป็น "การปกป้องความจริง" เป็นสิ่งที่ได้รับการ เรียกร้องตามหลักรัฐธรรมนูญ เมื่อเรื่องที่ตีพิมพ์เป็นเรื่องราวของ เจ้าหน้าที่สาธารณะ (public official) หรือบุคคลสาธารณะ (public figure)

ขอบเขตของสิทธิส่วนตัวที่จะคุ้มครอง (ซูซีพ บินทะลิริ, 2525 : 97-98)

สิทธิส่วนตัวตามกฎหมายที่ควรได้รับความคุ้มครองและรับรองตามประมวล กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ของไทยมีดังนี้

1. ชื่อและภาพของคุณ เพราะชื่อและภาพเป็นเอกลักษณ์ของคุณ ผู้เป็นเจ้าของจึงมีสิทธิไม่ให้ผู้อื่นมาล่วงละเมิด การใช้ชื่อหรือภาพของคุณโดยไม่ได้รับความยินยอมหรือโดยไม่มีอำนาจไม่ว่าจะเพื่อประโยชน์ทางการค้าหรือการโฆษณาหรือไม่ย่อมเป็นการละเมิดเพราะเป็นการล่วงเกินสิทธิประจำตนของเขา และการใช้ชื่อหรือภาพของเขา ยังอาจทำให้เขาเป็นที่เสื่อมเสีย หรือตกต่ำลงในสายตาของประชาชนด้วย นอกจากนี้ บุคคลที่เป็นเจ้าของควรมีอำนาจที่จะเลือกว่าจะให้มีการใช้ชื่อหรือภาพของเขาหรือไม่ เพื่อวัตถุประสงค์อะไร ถ้าเขาได้ยินยอมในวัตถุประสงค์หนึ่งแต่เอาไปใช้นอกวัตถุประสงค์ก็ย่อมเป็นการละเมิดสิทธิส่วนตัวของเขาเช่นกัน

2. ความเป็นอยู่ส่วนตัวของคุณ อันได้แก่สภาวะความเป็นอยู่ของคุณที่จะอยู่ตามลำพัง โดยไม่ถูกรบกวนแทรกแซงจากบุคคลอื่น แม้การรบกวนนี้จะมีใช้การรบกวนทางกายภาพ เช่น การบุกรุกเข้าไปในบ้าน กั้นรั้ว ปิดบังทัศนียภาพ ส่งเสียงอึกทักคึกโครม หรือมีกลิ่นควนรบกวนก็ตาม แต่เป็นการรบกวนหรือก่อให้เกิดความรำคาญทางจิตใจ เช่น การลอบอัดเสียง บันทึกเสียงการสนทนา การแอบถ่ายภาพบุคคลในสถานที่ส่วนตัว เช่นนี้ ผู้ถูกละเมิดมิได้รู้ตัว หรือถูกรบกวนทางกายภาพแต่อย่างใด แต่ความเสียหายที่เกิดขึ้นเป็นความเสียหายแก่จิตใจทำให้รู้สึกว่ามีไม่มีความเป็นส่วนตัวหลงเหลืออยู่และเป็นการกระทำที่น่ารังเกียจเลวร้ายเป็นการเสื่อมเสียทางศีลธรรม สมควรที่กฎหมายจะคุ้มครองมิให้มีการล่วงละเมิด

3. เรื่องส่วนตัวของคุณ ย่อมเป็นส่วนที่เจ้าของต้องการจะปกปิดหรือเลือกที่จะเปิดเผยแก่บุคคลบางคนในบางโอกาส ดังนั้นการเปิดเผยเรื่องราวส่วนตัวของคุณต่อสาธารณชนในลักษณะที่อาจทำให้เขาเป็นที่เสื่อมเสียได้ ได้รับความอับอาย ไม่ว่าจะ เป็นความจริงหรือความเท็จ ก็เป็นการล่วงเกินสิทธิส่วนตัวของเขา เช่น การเปิดเผยจดหมายส่วนตัว เอกสารลับ ลงบทความเกี่ยวกับบุคคลในหนังสือพิมพ์ซึ่งไม่เป็นความจริง เป็นต้น

ทั้งนี้สิทธิส่วนตัวอาจถูกจำกัดการคุ้มครองในกรณีที่ผลประโยชน์แห่งสาธารณะมีน้ำหนักมากกว่า หรือในกรณีที่ตัวบุคคลนั่นเองได้กลายเป็นสาธารณบุคคล ความเป็นส่วนตัวเขาจึงต้องลดน้อยลงเพราะเป็นที่ต้องการรู้เห็นของประชาชน

สรุปแล้วเราอาจนำเรื่องส่วนตัวมาเสนอได้ต่อเมื่อ

1. เป็นประโยชน์ต่อสาธารณชน (Public Interest)

2. อาจกระทำได้อีกบุคคลนั้นได้แสดงเจตนาสละสิทธิ์ที่จะยอมมีชีวิตอย่างลำพัง เราเรียก บุคคลสาธารณะ (Public Figure) เป็นบุคคลที่ประชาชนรู้จัก มีชื่อเสียง เช่นดารา นักการเมือง นักเขียน ฯลฯ ดังนั้นเขาอาจถูกแทรกสอดทางการเมือง เช่น การแอบถ่ายภาพ การนำเบื้องหลังชีวิตมาเผยแพร่ แต่ทั้งนี้มิชอบเขตว่า การติดตามเรื่องส่วนตัว ต้องให้ความเคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของเขา ไม่ใช่สอดมากไปจนเขาไม่สามารถใช้ชีวิตในลักษณะส่วนตัวได้

3. การเผยแพร่ในเรื่องส่วนตัวอาจกระทำได้อีกถ้าผู้เผยแพร่มีเอกสิทธิ์หรือได้รับการคุ้มครองภายใต้กฎหมายอาญาในความผิดฐานหมิ่นประมาท เช่น เป็นเจ้าพนักงานผู้ปฏิบัติงานตามหน้าที่ เป็นเอกสิทธิ์ในเรื่องการเปิดเผยทางศาล

4. การเผยแพร่เรื่องส่วนตัวอาจจะกระทำได้อีกถ้าเจ้าตัวเป็นผู้เปิดเผยมาก่อน แล้วสื่อมวลชนก็ดี บุคคลอื่นก็ดี นำไปเปิดเผยหรือเผยแพร่ต่อ หรือบุคคลนั้นยินยอมโดยปริยายให้มีการเผยแพร่เรื่องส่วนตัวได้ กรณีเช่นนี้ถือว่าผู้เผยแพร่ไม่มีความผิด

แนวคิดในเรื่อง นโยบายด้านข่าวของหนังสือพิมพ์ (นันทริกา คุ่มไฟโรจน์)

หน้าที่หลักของหนังสือพิมพ์คือการให้ข้อมูลข่าวสารแก่ผู้อ่าน จึงจำเป็นจะต้องมีนโยบายด้านข่าวเฉพาะของตน ซึ่งแต่ละฉบับจะมีนโยบายที่แตกต่างกันไปตามมูลฐานสำคัญ 4 ประการคือ

1. แนวความคิดขั้นมูลฐาน (Basic Concept) ซึ่งเป็นไปตามทฤษฎีทางการเมือง และโครงสร้างของสังคม และการเมืองของประเทศนั้น ๆ เช่น ประเทศไดนิยมเสรีภาพ หนังสือพิมพ์ได้รับเสรีภาพ ประเทศใดไม่ให้เสรีภาพ หนังสือพิมพ์จะถูกจำกัดเสรีภาพ หน้าที่ในการนำเสนอข้อเท็จจริงอาจถูกบิดเบือน หรือหน้าที่ในการเป็นหูเป็นตาแทนประชาชนก็จะหมดไป

2. แบบของเนื้อหาในเรื่องที่เสนอ (Content Pattern) ซึ่งทำให้หนังสือพิมพ์แบ่งออกเป็นประเภทใหญ่ ๆ คือ หนังสือพิมพ์ประเภทเพ่งคุณภาพ (Quality Newspaper) ได้แก่หนังสือพิมพ์ที่ประกอบด้วยข่าวประเภทที่ผู้อ่านได้รับความพอใจช้า (delay-reward news หรือ hard news) คือหนักไปทางให้ความรู้และประสบการณ์แก่ผู้อ่าน อาทิ ข่าวการเมือง การเศรษฐกิจ ข่าวการเมืองระหว่างประเทศ เป็นต้น กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือมีนโยบายให้ความรู้มากกว่าการบันเทิง

และ หนังสือพิมพ์ประเภทเพ่งปริมาณ (Popular Newspaper) ได้แก่หนังสือพิมพ์ที่ประกอบด้วยข่าวที่ผู้อ่านได้รับความพอใจอย่างรวดเร็ว (immediate-reward news หรือ soft news) ได้แก่ ข่าวประเภทอาชญา

กรรม ข่าวบันเทิง ข่าวกีฬา เป็นต้น หนังสือพิมพ์ประเภทนี้มุ่งที่จะเสนอเรื่องเพื่อให้ความบันเทิง และให้คนทั่ว ๆ ไปอ่าน

3. เนื้อที่สำหรับข่าว (Space Allocation)

หนังสือพิมพ์แต่ละฉบับ จัดเนื้อที่สำหรับการตีพิมพ์ข่าวสาร สาระความรู้ในด้านต่าง ๆ รวมถึงการให้ความบันเทิง การโฆษณาสินค้า มากน้อยแตกต่างกันออกไป

4. นโยบายด้านวิธีการเสนอข่าว (Journalism Treatment)

หมายถึง ในการคัดเลือกข่าว และการนำเสนอข่าวของหนังสือพิมพ์แต่ละฉบับไม่เหมือนกัน รวมไปถึงวิธีการเขียนข่าวด้วย บางฉบับก็นำเสนอข่าวแบบ objective คือ มุ่งความถูกต้องและไม่ลำเอียง ตรงไปตรงมา บางฉบับอาจมีแนวนโยบายสนับสนุนพรรคการเมืองหรือนายทุน บางฉบับเสนอข่าวด้วยการเขียนให้ตื่นเต้น หรือนำเสนอข้อคิดเห็นปะปนไปด้วย

แนวคิดในเรื่ององค์ประกอบสำคัญของข่าว (ชวรัตน์ เชิดชัย , 2527)

1. ความรวดเร็ว (Immediacy) ในการพิจารณาว่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นสมควรจะได้รับการพิจารณาว่าเป็นข่าวสำหรับตีพิมพ์ในหน้าหนังสือพิมพ์หรือไม่ ความรวดเร็วเป็นองค์ประกอบสำคัญประการแรก
2. ความใกล้ชิด (Proximity หรือ Nearness) ความใกล้ชิดในที่นี้หมายถึงความใกล้ชิดในทางกาย และทางใจ ระหว่างเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับผู้อ่าน
3. ความสำคัญ หรือความเด่น (Prominence) ความสำคัญในที่นี้อาจจะเป็นความสำคัญของบุคคลที่เกี่ยวข้องในเหตุการณ์ เพราะเป็นที่รู้จักทั่วไป ทั้งนี้เนื่องจากรำรวย เพราะตำแหน่งทางสังคม บุคคลที่ทำงานสำคัญ ๆ สำเร็จเหล่านี้ เป็นต้น ขณะเดียวกันก็อาจจะเป็นความเด่นทางด้านสถานที่ และเหตุการณ์
4. ผลกระทบกระเทือน (Consequence) องค์ประกอบของเหตุการณ์ที่สำคัญ ในการที่จะได้รับการพิจารณาเป็นข่าวอีกประการหนึ่ง ที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับความรวดเร็วและความใกล้ชิดมากได้แก่ ผลกระทบกระเทือน องค์ประกอบนี้นับเป็นองค์ประกอบสำคัญ นอกจากจะช่วยพิจารณาเหตุการณ์นั้น ๆ จะเป็นข่าวหรือไม่แล้ว ยังช่วยในการพิจารณาว่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นนั้นจะเป็นข่าวเล็กหรือข่าวใหญ่ ถ้าคิดกันตามหลักทั่วไปจะมองเห็นว่าข่าวที่มีผลกระทบกระเทือนต่อคนเป็นพัน ๆ ย่อมมีคุณค่าทางข่าวสูงกว่าข่าวที่มีผลกระทบกับคนจำนวนร้อย
5. ความมีเงื่อนงำ (Suspense) ปัจจัยสำคัญของเหตุการณ์ที่จะได้รับการพิจารณาเป็นข่าวอีกประการหนึ่ง ซึ่งนับว่าสำคัญได้แก่ ความมีเงื่อนงำ ซึ่งหมายถึงความคลี่คลายของเหตุการณ์ที่ไม่มีใครคาดถึง โดยปกติมักจะเป็นเหตุการณ์ที่เกี่ยวกับการฆาตกรรมและสืบหาผู้กระทำผิดมาลงโทษ

6. ความแปลก (Oddity) ความแปลกใหม่ในข้อนี้เน้นอาจสรุปได้สองแง่ ประการแรกความแปลกไปจากเหตุการณ์ที่เกิดอยู่แล้วตามปกติ ประการที่สอง ความแปลกที่ไม่สู้จะเกิดขึ้นบ่อยนัก นานทีปีหนจึงจะเกิดขึ้นสักที เช่น เด็กฝาแฝดตัวติดกัน หรือข่าวที่เกี่ยวกับไซโคลงปาฏิหารย์

7. ความขัดแย้ง (Conflict) ความขัดแย้งนี้เป็นเรื่องที่เกิดขึ้นในสังคมมนุษย์เป็นประจำ และมักได้รับความสนใจเสมอไปด้วย เริ่มแต่ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในครอบครัวเรื่อยมาจนถึงระดับสังคมในวงกว้างขึ้น เช่น ระหว่างกลุ่ม ระหว่างสังคมใด สังคมหนึ่ง หรือระหว่างประเทศ

8. องค์ประกอบทางเพศ (Sex and Scandal) เนื่องจากเรื่องเพศเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับชีวิตมนุษย์ชาติ การเสนอข่าวในทางเพศของหนังสือพิมพ์แตกต่างกันไปตามนโยบายของแต่ละฉบับ ความแตกต่างอาจจะเน้นหนักไปในทางปริมาณและเนื้อหา อย่างไรก็ตามเราอาจกล่าวได้ว่ารายงานเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างหญิงชายมีเปอร์เซ็นต์สูงสุดในหน้าหนังสือพิมพ์ ความสัมพันธ์ดังกล่าวเป็นไปในรูปของความรักใคร่ การแต่งงาน การหย่าร้าง การฉุดคว้า เรื่องขึ้นโรงขึ้นศาล เรื่องอื่น ๆ หนังสือพิมพ์ที่ถือเอาเรื่องเพศเป็นหลัก ยังได้รับการแบ่งหน้าออกไปเพื่อความสะดวกแก่ผู้อ่าน เช่น หน้าสังคม คอลัมน์สตรี หรือหน้ากีฬา สำหรับผู้ชาย

9. อารมณ์ (Emotions) เหตุการณ์บางอย่างที่ก่อให้เกิดความสะเทือนใจมาก ๆ ทั้ง ๆ ที่เหตุการณ์นั้นไม่สลักสำคัญอะไรนัก คุณลักษณะนี้ก่อให้เกิดข่าวอีกรูปแบบหนึ่งที่มีชื่อว่า Human-Interest Story ซึ่งหมายถึงเหตุการณ์ที่ได้รับความสนใจจากคนหลาย ๆ คน ซึ่งอาจเป็นความสนใจในชีวิต สวัสดิภาพ ความกินดีอยู่ดี และความเจริญก้าวหน้าของมนุษย์ทั้งโลกก็ได้ ซึ่งเหตุการณ์บางอย่างอาจจะเป็นเรื่องที่ทำให้ผู้อ่านอ่านแล้วสะเทือนใจ รู้สึกสงสาร เห็นอกเห็นใจจากผู้อ่านทั่วไป

10. ความก้าวหน้า (Progress) เช่น ความก้าวหน้าทางด้านวิทยาศาสตร์ เป็นต้น ซึ่งถือว่ามนุษย์กำลังให้ความสนใจศาสตร์ใหม่ ๆ หรือการค้นพบยารักษาโรคเอดส์ เป็นต้น

แนวทางในการนำเสนอข่าวอาชญากรรม (นันทริกา คุ่มไพโรจน์ , 2532)

1. ต้องระวังการพาดหัวข่าว และการเขียนข่าว ไม่ใช่ภาษาหยาบคาย หรือใช้ข้อความที่จะนำไปสู่ความเสื่อมเสียทางศีลธรรม
2. การระมัดระวังในการเลือกภาพประกอบที่อาจสะเทือนใจ อนาคต หรือช่วยอารมณ์
3. การให้รายละเอียดของข่าว อย่าพยายามเป็นการให้รายละเอียดที่เน้นภาพพจน์ ในการนำเสนอวิธีการ หรือการก่ออาชญากรรมอย่างละเอียด การนำเสนอข่าวอาชญากรรมควรแนะวิธีการนำเสนอในส่วนของการป้องกันและหาทางออกเพื่อให้ผู้รับผิดชอบออกมาเอาใจใส่
4. ควรเสนอข่าวอาชญากรรมในแต่ละวันให้มีอัตราส่วนเท่า ๆ กับการนำเสนอข่าวประเภทอื่น

5. การนำเสนอข่าวอาชญากรรมแต่ละครั้ง ควรให้ความเป็นธรรมแก่ผู้ถูกกล่าวหา
6. ต้องหาวิธีที่ให้ผู้อ่านทราบว่าผลของการประกอบอาชญากรรม ผลของการประกอบอาชญากรรม จะได้รับโทษตามกฎหมาย หรือตามความผิด หรือถูกสังคมประณาม
7. ควรเลี่ยงการรายงานข่าวให้เกิดความรู้สึกว่าผู้กระทำผิดเป็นวีรบุรุษ
8. ระวังการนำเสนอข่าวที่อาจส่งผลต่อการปราบปรามคนร้ายของเจ้าหน้าที่
9. ในการทำข่าวพยายามที่จะคำนึง พึงพิจารณาอย่างรอบคอบว่าการรายงานข่าวจะไม่นำผลร้ายมาสู่พยานและรูปคดี

แนวคิดในเรื่องบทบาทหน้าที่ และความรับผิดชอบของหนังสือพิมพ์

บทบาท (Roles) การเป็นสื่อมวลชนรับใช้ในระบอบประชาธิปไตยนั้นที่สำคัญก็คือ บทบาทของการเป็นผู้แจ้งข่าวสาร (Informer) บทบาทของการเป็นนายทวาร (Gate Keeper) บทบาทของการเป็น "สุนัขเฝ้ายาม" (Watchdog) และบทบาทของการเป็นผู้รับเรื่องราวร้องทุกข์ ให้แก่สาธารณชน (Ombudsman)

บทบาทการเป็นผู้แจ้งข่าวสาร (Informer)

สำหรับบทบาทเป็นผู้แจ้งข่าวสาร (Informer) ของนักข่าวนั้น นักข่าวไม่เพียงแต่จะรายงานเรื่องราวเหตุการณ์เกี่ยวกับชุมชนท้องถิ่นตนเองเท่านั้น แต่นักข่าวยังต้องออกไปค้นหาข้อเท็จจริงอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องข้อกับเหตุการณ์ซึ่งเป็นข่าวที่มีผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของประชาชนในชาติ เพื่อนำมาอธิบาย (Explain) และแปลความหมาย (Interpret) เหตุการณ์ที่เป็นข่าวนั้น ๆ หรืออาจจะต้องวิเคราะห์ (Analyse) เจาะลึกให้เห็นถึงสาเหตุแห่งเหตุการณ์และปัญหาซึ่งกำลังเป็นที่วิตกและมีผลกระทบต่อประชาชนขณะนั้น เพื่อให้ข้อเท็จจริงเหล่านี้เป็นตัวกระตุ้นให้สาธารณชนสามารถสร้างความคิดเห็น (opinions) แก่ปัญหานี้ด้วย

บทบาทการเป็น " นายทวาร " (Gate Keeper)

เนื่องจากการส่งข่าวสารต่าง ๆ นั้น จะต้องผ่านสื่อ (Channels) ไม่ว่าจะเป็นหนังสือพิมพ์ วิทยุ หรือ โทรทัศน์ ก็ตาม ซึ่งสื่อเหล่านี้จะมีบุคคลทำหน้าที่เสมือน "นายทวาร" (Gate Keeper) คอยควบคุมเปิดปิดให้หรือมิให้ข่าวสารนั้นผ่านไปได้ บุคคลที่วานี้ได้แก่บรรณาธิการ (Editoris) ผู้ช่วยบรรณาธิการ (Sub-Editoris) รวมทั้งนักข่าว (Reporters) ด้วย

อย่างไรก็ตาม ไม่ว่าจะ มี "นายทวาร" (Gate Keeper) ก็คนที่ได้ "จับ" ข่าวนั้นก่อนที่จะตีพิมพ์ออกสู่สายตาของสาธารณชนผู้อ่าน แต่คนที่มื่ออิทธิพลต่อเนื้อหาของข่าวแต่ละข่าวมากที่สุดก็คือ นักข่าว ทั้งนี้เพราะในการสื่อข่าวแต่

ละครึ่งนั้น นักข่าวจะเป็นตัดสินใจเอาเองว่า เขาควรจะไปหาข่าวที่ไหนและอย่างไรเขาจะไปตามหาแหล่งข่าวบุคคลได้ที่ไหน จะสัมภาษณ์ใคร จะถามคำถามว่าอย่างไรบ้าง ข้อเท็จจริงอะไรบ้างที่เขาควรจะไปใส่เข้าไปในข่าว ข้อเท็จจริง อะไรบ้างที่เขาควรจะต้องรู้

บทบาทการเป็น "สุนัขยาม" (Watch Dog)

ในสังคมประชาธิปไตยนั้น ประชาชนที่ได้รับการแจ้งข่าวสารต่าง ๆ โดยเฉพาะข่าวสารเกี่ยวกับการบริหารงานของรัฐบาลและเจ้าหน้าที่ของรัฐอย่างถูกต้อง ครบถ้วน และตรงไปตรงมา เป็นเรื่องที่จะต้องระบบการปกครองอย่างยิ่ง และในการทำหน้าที่ของนักข่าวนั้นดูเหมือนจะไม่มีบทบาทใดที่จะมายิ่งใหญ่เหมือนบทบาทเป็น "สุนัขเฝ้ายาม" (Watchdog) คอยจับจ้อง เฝ้าดู การปฏิบัติงานของรัฐบาลและเจ้าหน้าที่ของรัฐได้เลย

บทบาทของการทำงานรับใช้ผู้อยู่ใต้ปกครอง (To Serve the Governed) นั้น นักข่าวจะทำหน้าที่สนองสิทธิในการรับรู้ (Right to know) ข่าวสารต่าง ๆ ของประชาชนอย่างเต็มที่ เพื่อเป็นการสร้างสรรค์ประชาคมดี (Create Public Opinion) ซึ่งเป็นเครื่องมือที่สาธารณชนจะใช้เป็นแนวทางในการตัดสินใจปกครองตัวเองต่อไป

บทบาทการเป็นเจ้าหน้าที่รับเรื่องราวร้องทุกข์ (Ombudsman)

การที่หนังสือพิมพ์และนักข่าวได้รับการยกย่องจากสาธารณชนให้เป็น "ฐานันดรที่สี่" (The fourth estate) นั้น สาเหตุหนึ่งก็เนื่องมาจากนักข่าวนั้นเป็นเจตนาธรรมของประชาชนที่จะมอบหมายให้เป็นตัวแทน เป็นหูเป็นตา และเป็นปากเสียงแทนด้วยการเสนอข่าวสารประจำวัน อธิบายการปฏิบัติงานของรัฐบาล และเปิดโปง (Expose) การกระทำผิดกฎหมาย (illegal) และอยุติธรรม (unjust) ของเจ้าหน้าที่ของรัฐต่อประชาชนบางกลุ่มบางคนให้สาธารณชนได้รับรู้บทบาทนี้จึงนับว่าเป็นบทบาทที่สำคัญยิ่งอีกบทบาทหนึ่งของนักข่าวและจะเป็นบทบาทที่ทรงอิทธิพลด้วย หากนักข่าวปฏิบัติหน้าที่ที่สามารถบำบัดทุกข์ให้ผู้เดือดร้อนด้วยความรับผิดชอบ (Responsibility) และอย่างมีประสิทธิภาพ (effectively)

อย่างไรก็ดีในการปฏิบัติหน้าที่เป็นสื่อมวลชนที่รับใช้สังคมอย่างถูกต้องเที่ยงธรรม ตามบทบาทที่ตั้งได้กล่าวมาข้างต้นนี้ ผู้สื่อข่าวจะต้องปฏิบัติหน้าที่อย่างมีความรับผิดชอบ (Responsibility) ต่อสังคมและผู้อ่านด้วย ซึ่งความรับผิดชอบในการสื่อข่าวนี้ ผู้สื่อข่าวจะต้องรับผิดชอบถึง 3 ทางพร้อม ๆ กัน คือ รับผิดชอบต่อทางกฎหมาย รับผิดชอบต่อทางจริยธรรม และรับผิดชอบต่อทางสังคม

1. ความรับผิดชอบทางกฎหมาย ในฐานะที่เป็น "นายทวาร" ด้านแรกของหนังสือพิมพ์ ผู้สื่อข่าวจะต้องรับผิดชอบในกฎหมายฉบับต่าง ๆ เท่า ๆ กับที่ "นายทวาร" อื่น ๆ ไม่ว่าจะเป็นเจ้าของ บรรณาธิการ และผู้พิมพ์ผู้โฆษณาพึงจะต้องรับผิดชอบเช่นกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของการหมิ่นประมาท และการละเมิดอื่น ๆ ดังนั้นในการสื่อข่าวผู้สื่อข่าวจึงควรต้องระมัดระวังการใช้ถ้อยคำในข่าวให้มาก เพราะอาจทำให้ผู้สื่อข่าว และหนังสือพิมพ์ฉบับนั้น ๆ อาจถูกฟ้องร้องดำเนินคดีทางกฎหมายได้

นอกจากนี้การอ้างคำพูด (Quote) ของแหล่งข่าวในเนื้อหาข่าวก็เป็นเรื่องของผู้สื่อข่าว จำเป็นต้องระมัดระวังมิให้ละเมิดผู้อื่นด้วยเช่นกัน

2. ความรับผิดชอบทางจริยธรรม ข่าวบางข่าว แม้จะไม่มีผู้ใดปฏิเสธได้ว่าตามกฎหมายแล้วผู้สื่อข่าว และหนังสือพิมพ์มีสิทธิ และเสรีภาพที่จะรายงานและตีพิมพ์เผยแพร่เพื่อสนองสิทธิในการรับรู้ของผู้อ่านได้ก็ตาม ทว่า ข่าวบางข่าวเหล่านั้นเมื่อได้รายงานไปสู่ผู้อ่านก็จะก่อให้เกิดคำวิพากษ์วิจารณ์ที่เป็นปัญหาทางจริยธรรมตามมาด้วยได้ ซึ่งได้แก่

- ความเหมาะสมในการรายงานข่าว ข่าวบางข่าวอาจส่งผลกระทบต่อผู้ตกเป็นข่าวได้ แม้จะเป็นที่สนใจของผู้อ่าน ผู้สื่อข่าวจะต้องใช้สำนึกอันละเอียดอ่อนซึ่งนำหนักให้ตระหว่างสิทธิในการรับรู้ของประชาชนกับอันตรายที่จะเกิดขึ้นต่อบุคคล หรือ สังคม หรือความเสียหายเสรีภาพของบุคคลที่เกี่ยวข้องในเหตุการณ์หากข่าวนั้นถูกเปิดเผยออกไป

- วิธีการที่ผู้สื่อข่าวใช้ในการหาข่าว ข่าวบางข่าวแม้ว่าจะมีคุณค่าทางข่าวสูง ควรที่จะให้ประชาชนได้รับรู้ก็ตาม ทว่าวิธีการที่จะให้ได้มาซึ่งข้อมูลข่าว อาทิ การบุกรุก การใช้กลโกง การดักฟัง และวิธีการที่ไม่ยุติธรรมบางอย่างก็เป็นเรื่องที่กระทบต่อจริยธรรมในการปฏิบัติงานของผู้สื่อข่าวอย่างยิ่ง

- อคติส่วนตัวของผู้สื่อข่าว ความเชื่อมั่นส่วนตัวของผู้สื่อข่าว ไม่ว่าจะเป็นความเชื่อมั่นทางเชื้อชาติ ศาสนา ลัทธิการเมือง และความรู้สึกส่วนตัวอื่น ๆ เป็นเรื่องที่ผู้สื่อข่าวจะต้องใช้สำนึกในจิตใจแยกแยะให้ออกจากการรายงานข่าวอย่างเด็ดขาด

- การละเมิดสิทธิส่วนบุคคล (Right to privacy)

ในการแสดงออกถึงซึ่งความรับผิดชอบทางจริยธรรมในการสื่อข่าว นั้นจึงมีหลักการที่ผู้สื่อข่าวควรยึดถือคือ ผู้สื่อข่าวควรรายงานข่าวอย่างยุติธรรม (Fairness) อย่างถูกต้อง (Accuiacy) อย่างสมบูรณ์พร้อม (Completeness) และอย่างเหมาะสม (Temperance)

3. ความรับผิดชอบต่อสังคม

นักข่าวโดยส่วนใหญ่มักจะได้รับความศรัทธา และไว้วางใจจากสาธารณชนและผู้อ่านอยู่ไม่น้อยเลย ซึ่งความเชื่อมั่นศรัทธาและไว้วางใจนี้เองที่ทำให้นักข่าวสามารถสร้างอิทธิพล (influence) ขึ้นในจิตใจของสาธารณชนและเจ้าหน้าที่ของรัฐได้ นักข่าวบางคนมีอิทธิพลต่อนโยบายของรัฐ ต่อผู้นำรัฐบาล สามารถกระตุ้นให้รัฐบาลหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐดำเนินการหรือไม่ดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งศรัทธาและอิทธิพลเหล่านี้ นักข่าวจะต้องนำมาใช้ เพื่อประโยชน์ต่อสังคม และประเทศชาติ

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ทฤษฎีการกำหนดวาระ (Agenda - Setting Theory)

การกำหนดหัวข้อเรื่องพิจารณา (The agenda setting) หมายถึงการเสนอ หรือไม่เสนอข่าวสารเรื่องใดเรื่องหนึ่งของสื่อมวลชนมีผลให้สาธารณชนมี ความคิดคล้ายกันว่า เรื่องนั้นเป็นหัวข้อ หรือประเด็นที่มีความสำคัญ หรือไม่สำคัญที่จะนำมาคิดพิจารณากันเช่น การที่หนังสือพิมพ์ให้ความสนใจต่อปัญหาอาชญากรรม โดยการเน้นเสนอข่าว หรือบทความความเห็นในเรื่องนี้เป็นพิเศษ ก็มีผลทำให้ประชาชนทั่วไปในเวลานั้น มีความรู้สึกว่าปัญหาอาชญากรรมเป็นเรื่องที่สมควรแก่การนำมาคิดพิจารณาหรือสนทนาถกเถียงกัน

หน้าที่ของสื่อมวลชนในการกำหนดหัวข้อเรื่องพิจารณาเป็นแนวคิดที่เกิดขึ้นเมื่อ ปี ค.ศ. 1972 โดย McCombs, M.E. and Shaw D.L. (1972) เป็นผู้เสนอแนะ อย่างไรก็ตามนักเขียนข่าวบางคนกล่าวว่า แนวความคิดนี้มิใช่ของใหม่ Lippmann, W. (1922) เคยกล่าวความคิดเห็นในวารสาร Public opinion เมื่อ ปี ค.ศ. 1922 ถึงบทบาท ของสื่อมวลชนว่า "สื่อมวลชนมีบทบาทในการสร้างภาพต่าง ๆ ในหัวสมองของคนเรา" คล้ายคลึงกับแนวความคิดในเรื่องหน้าที่การกำหนดวาระข่าวสารให้พิจารณาของสื่อมวลชนตามแนวคิดของแม็คคอมส์และไชร์ นอกจากนี้ Cohen , B.C. , (1963) ก็เป็นอีกผู้หนึ่งที่มีอิทธิพลต่อความคิดในเรื่องนี้ เขาเคยกล่าวถึงอิทธิพลของหนังสือพิมพ์ในการเป็นผู้บอกกับผู้อ่านว่าเรื่องอะไรควรจะต้องคิด (what to think about) ซึ่งตรงกับแนวคิดในเรื่องการกำหนดวาระข่าวสารนี้ (พีระ จิระโสภณ ,2535)

แนวความคิดในเรื่องการกำหนดวาระข่าวสารของสื่อมวลชนนี้ มิได้ แสดงว่าสื่อมวลชนมีจุดมุ่งหมายที่จะมีบทบาท ในประเด็นเรื่องใดเรื่องหนึ่ง หรือเวสลีย์และแม็คสัน (1957) เรียกว่า "advocacy role" แต่

ทำหน้าที่เป็นเพียงผู้เลือกสรรกลั่นกรอง หรือที่เวสลีย์กับแม็คลิน เรียกว่า "ผู้เฝ้าประตู" (gatekeeper หรือ channel role) เท่านั้นเอง

ทฤษฎีนี้จะนำมาเป็นแนวทางในการศึกษาหลักเกณฑ์การกำหนดวาระ ของเรื่องที่จะนำมาเป็นข่าว เพื่อให้มีความสำคัญกับประเด็นของข่าวนั้น ๆ ของนักข่าวหรือบรรณาธิการข่าวของหนังสือพิมพ์ในการนำเสนอข่าว อาชญากรรม

ทฤษฎีความรับผิดชอบต่อสังคม (สมควร กวียะ, 2536 : 91)

กาเบลินซ์ (Gablentz) ได้เขียนไว้ว่า ความรับผิดชอบต่อสังคมแบ่งได้เป็น 4 ประเภท

- ก. ความรับผิดชอบต่อกฎหมาย (Legal Responsibility) บุคคลจะต้องรับผิดชอบต่อการกระทำของตนเองในกรณีที่การกระทำนั้นยังความเสียหายต่อบุคคลอื่น
- ข. ความรับผิดชอบต่อศีลธรรม (Moral Responsibility) เกี่ยวกับการมีจิตสำนึกของบุคคลหรือกลุ่มคนเป็นสำคัญ
- ค. ความรับผิดชอบต่อการเมือง (Political Responsibility) หมายถึงการใช้อำนาจหน้าที่ทางการเมืองให้อยู่ในทำนองคลองธรรมและบรรลุป่าหมายสูงสุดคือรักษาและเสริมสร้างผลประโยชน์ของสาธารณะ (Public Interest)
- ง. ความรับผิดชอบต่อสังคม (Social Responsibility) ต่างกับความรับผิดชอบต่ออื่นตรงที่ว่า เป็นความรับผิดชอบต่อที่มีได้เกิดขึ้นเพราะว่ามีกฎหมายบังคับอยู่ภายในกรณีของความรับผิดชอบต่อศีลธรรม แต่เป็นความรับผิดชอบต่อที่เกิดขึ้นตามหลักเหตุผลที่ว่าบุคคล และกลุ่มบุคคลย่อมเป็นสมาชิกของชุมชน หรือสังคมประเทศอย่างไม่มีทางเลือกเลี่ยงได้ จึงจะต้องมีความรับผิดชอบต่อการกระทำใด ๆ ที่อาจส่งผลกระทบต่อสังคมดังกล่าว ความรับผิดชอบต่อสังคมมักเกี่ยวข้องกับผูกพันกับการประกอบอาชีพ หรือการดำเนินชีวิตประจำวัน ของบุคคลทุกคนในสังคมเป็นเรื่องหยัดหยันละเอียดอ่อนและไม่มีขอบเขตที่จะกำหนดไว้เด่นชัด แน่นนอนจึงเป็นเรื่องที่ต้องศึกษาอย่างลึกซึ้งอย่างน้อยก็ในขอบเขตของแต่ละวิชาชีพ

ดังนั้นเมื่อเรามองย้อนดูความรับผิดชอบต่อสังคมของสื่อมวลชนประชาธิปไตย ในทางทฤษฎีสื่อมวลชนประชาธิปไตยเป็นรูปแบบของสื่อมวลชนที่รับผิดชอบต่อสังคมโดยตรง ไม่เพียงแต่จะให้บริการข่าวสารเท่านั้น แต่จะเข้าไปช่วยเหลือสนับสนุนให้เกิดการพัฒนาขึ้นในสังคม สื่อมวลชนประชาธิปไตยยังเป็นสื่อเพื่อสังคมในตัวของมันเอง เพราะจะเกิดขึ้นอย่างกว้างขวางในจุดต่าง ๆ ของสังคมจะดำเนินไปในนามของกลุ่มย่อยต่าง ๆ ในสังคมจะเสนอ

ข่าวที่มีประโยชน์ต่อการดำรงรักษา และพัฒนาสังคมทั้งที่จะเสริมสร้างระบอบประชาธิปไตยให้เจริญก้าวหน้าจนกลายเป็นพลังที่สำคัญของสังคม (สมควร กวียะ 2536 : 149-151) ดังนั้นหนังสือพิมพ์จึงควรนำเสนอข่าวเพื่อเป็นประโยชน์ต่อสังคม อย่างไรก็ตามข่าวอาชญากรรมที่นำเสนอในหน้าหนังสือพิมพ์ ก็ควรจะผ่านการพิจารณาจากบรรณาธิการข่าว และผู้สื่อข่าว รวมถึงช่างภาพในอันที่จะนำเสนอข่าวที่มีประโยชน์ต่อสาธารณะเพื่อ ที่สาธารณะหรือประชาชนจะรู้ว่ามิถิยใดบ้างเกิดขึ้นในสังคมและเพื่อหาทางป้องกันอาชญากรรมนั้นได้ (จินตนา ยศสุนทร 2524: 417-418) ไม่ใช่มุ่งชูดคัยเพื่อสนองตอบความอยากรู้อยากเห็น (curiosity) ของผู้อ่านโดยไม่มีควมรับผิดชอบต่อผลเสียที่อาจเกิดขึ้น กับผู้ตกเป็นข่าวหรือผู้เกี่ยวข้องโดยเฉพาะทางด้านจิตใจ และถ้าเกิดความเสียหายจากการลงข่าวสื่อมวลชนก็ควรจะมีควมรับผิดชอบต่อการกระทำนั้น และสื่อมวลชนควรมีหน้าที่ในการ ให้ข้อมูลข่าวสารเพื่อพัฒนา ไม่ใช่เพื่อสร้างปัญหาให้เกิดในสังคมเอง

ระดับควมรับผิดชอบของนักหนังสือพิมพ์ (สุักัญญา ตีระวนิช , 2532 : 1060 -1061)

ควมรับผิดชอบของนักหนังสือพิมพ์อาจแบ่งออกได้เป็น 2 ระดับ คือระดับควมรับผิดชอบต่อนอง (ระดับจุลภาค) และระดับของควมรับผิดชอบต่อนอง (มหัพภาค) ในสังคมประชาธิปไตย จะค่านึงถึงควมรับผิดชอบต่อนองที่ของตนเองเพียงอย่างเดียว หรือค่านึงถึงควมรับผิดชอบต่อนองที่ของตนเองเพียงอย่างเดียว หรือค่านึงถึง ควมรับผิดชอบต่อนองรวมแต่เพียงอย่างเดียวไม่ได้เพราะทั้งสองสิ่งนี้ต้องพึ่งพาอาศัยกัน ควมรับผิดชอบทั้งสองระดับ ได้แก่

1. ควมรับผิดชอบระดับจุลภาค หมายถึง ควมรับผิดชอบต่อนอง (self) หรือต่อนอง ในอันที่จะปฏิบัติหน้าที่ด้วยควมดีงาม มีหลักย่อย ๆ ดังนี้

1.1 รักษาหน้าที่ของตนเองที่จะให้กระแข่าวแก่ผู้อ่านอย่างไม่วุญดยังให้เรื่องที่น่าสนใจ โกลัตัว และทนต่อเหตุการณ์ที่สุดแก่ผู้อ่าน

1.2 การเสนอข่าวนั้น จะเลือกเสนอโดยไม่วค่านึงว่าผลที่เกิดขึ้นจะเป็นอย่างไร นักหนังสือพิมพ์ถือว่าตนเองมีหน้าที่เพียงให้ผู้อ่านนำข้อมูลไปตัดสินใจได้อย่างถูกต้องเท่านั้น นักหนังสือพิมพ์ประเภทนี้ เห็นว่าผลของข่าวนั้นเป็นเรื่องที่ยากจะประเมินได้ ดังนั้น นักหนังสือพิมพ์จะไม่ค่านึงถึงเรื่องนี้

1.3 มีหน้าที่เป็นกระจกส่งสังคม รายงานข่าวอย่างตรงไปตรงมาแยกตัวเองออกมาจากข่าว ใช้สัญชาตญาณและอารมณ์ของตนในการเลือกข่าวให้เหมาะสม แต่ไม่สร้างข่าว หรือนำความคิดเห็นของตนไปปะปนในข่าวเป็นอันขาด

2.ความรับผิดชอบระดับมหัพภาค เป็นแนวคิดที่ระบุถึงความรับผิดชอบในระดับกว้าง คือความรับผิดชอบต่อคนส่วนใหญ่ คนกลุ่มนี้จะเน้นมากในเรื่องของเสรีภาพว่าเสรีภาพของ หนังสือพิมพ์นั้นเป็นเสรีภาพเพื่อใคร (Freedom of the press...for whom) เพราะคนกลุ่มนี้กังวลมากในเรื่องอิทธิพลของสื่อมวลชนและข้อวิพากษ์วิจารณ์ที่มีต่อสื่อมวลชน ในปัจจุบันมีหลักเกณฑ์ละเอียดดังนี้

2.1 การแถลงข่าว ต้องคำนึงถึงประชาชนคนอ่าน

2.2 เมื่อตระหนักถึงผลร้ายที่จะเกิดขึ้นกับผู้อ่าน นักหนังสือพิมพ์จะต้องรู้วิธีที่จะทำให้เรื่องนั้น "เย็นลง" (cool) หรือชะลอการเสนอข่าวให้ช้าลง หรือยับยั้งไม่เสนอเสียเลย

2.3 หนังสือพิมพ์มีจุดอ่อนหลายประการในการเสนอข่าว เช่น ความรีบด่วน ของเวลา ทำให้ไม่สามารถเป็นกระจกส่องได้ทุก ๆ ด้าน หากแต่สามารถสะท้อนภาพของสังคมในบางด้านเท่านั้น ทั้งการรายงานข่าวอาจจะบิดเบือนไม่ถูกต้อง เพราะความรีบด่วนดังกล่าวแล้ว ดังนั้นหนังสือพิมพ์จะรายงานข่าวอย่างเป็นกลางอย่างเดียวไม่ได้ แต่ต้องอธิบายแสดงความคิด ความเข้าใจของตนลงไปในช่วงนั้นด้วยอย่างจริงจัง และใช้สติปัญญา เพื่อให้ประชาชนได้ทราบรายงานข่าวที่เต็มรูปมากกว่าการรายงานแบบกวาดวิสัย

2.4 มนุษย์มีจุดอ่อน และข้อบกพร่องมากมาย ภูมิหลัง สติปัญญา โรคภัยไข้เจ็บอาจทำให้นักหนังสือพิมพ์บางคนมองโลกในแง่ร้าย หรือเสนอข่าวอย่างคับแคบ เสนอแต่ข่าวของภัยพิบัติและการทำลาย ซึ่งเป็นผลร้ายแก่มนุษยชาติเป็นอย่างมาก ดังนั้นเราจึงไม่ควรให้ความสำคัญแก่อดีต หรือต่อความเป็นมนุษย์ของเราให้มากนัก แต่จะต้องรู้ตัวว่าเราเองนั้นอาจจะผิดได้ และจะต้องปรับตนให้เข้ากับสภาพการณ์

การเน้นความรับผิดชอบระดับใดเพียงระดับเดียว จะเกิดผลเสียหายได้ทั้งสองระดับ ระดับจุลภาคทำให้คำนึงถึงแต่หน้าที่ของตนจนไม่คำนึงถึงผลเสียหายของส่วนรวม ส่วนระดับมหัพภาค ทำให้กังวลถึงผลที่จะเกิดขึ้น จนจำต้องปิดบัง ซ่อนเร้น เก็บงำ ข่าวสารบางส่วนที่อาจเป็นประโยชน์ต่อสังคม และเอื้อต่อการวินิจฉัยตัดสินใจของผู้รับสาร

นักหนังสือพิมพ์ที่เน้นความรับผิดชอบระดับจุลภาค เป็นพวกที่เน้นแนวคิดเสรีนิยมแบบเก่า ส่วนพวกที่เน้นระดับมหัพภาค เน้นกระแสความขัดแย้งอันเกิดจากความผันแปรไปของสภาพต่าง ๆ ในสังคม

แต่ไม่ว่าพนักงานหนังสือพิมพ์จะเลือกจริยธรรมแนวใด สิ่งที่ยังเน้นพื้นฐานอยู่ตลอดเวลาคือจริยธรรมต้องดำเนินควบคู่ไปกับเสรีภาพ สติปัญญา ความอดกลั้น ความยุติธรรม และสังขาร สติปัญญา จะช่วยให้เขาตัดสินใจว่าเมื่อใดเขาควรจะปฏิบัติตนอย่างไรจึงจะเหมาะสม

แนวคิดในเรื่อง " แรงจูงใจในการตัดสินใจในเรื่องที่เกี่ยวกับจริยธรรม" และ ระดับขั้นของพัฒนาการทางศีลธรรม 6 ขั้น ของ โคลเบอร์ก

ไมเคิล ดับบลิว ซิงเกิลทอรี และคณะ (Michael W. Singletary et al., 1990 : 964-972) ได้ทำการศึกษาในเรื่อง " แรงจูงใจในการตัดสินใจทางจริยธรรม" (Motives for Ethical Decision - Making) โดยการสร้างคำถามที่เกี่ยวกับจริยธรรม กับพนักงานหนังสือพิมพ์ และให้พวกเขาต้องเผชิญกับปัญหา ทางจริยธรรม ความคิดในเชิงจริยธรรมที่โคลเบอร์กได้สร้างไว้นั้น (Lawrence Kohlberg, 1984 : 172-180 cited in Michael W. Singletary et al., 1990 : 965-966) เขาได้อธิบายไว้ว่า ผู้คนจะผ่านลำดับขั้นของพัฒนาการทางศีลธรรมที่ต่อเนื่องกันอย่างเป็นเหตุเป็นผล จากวัยเด็กสู่ผู้ใหญ่ที่มีวุฒิภาวะเต็มที่

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 2.1

แรงจูงใจในการตัดสินใจทางจริยธรรม และ ลำดับขั้นของพัฒนาการทางศีลธรรม 6 ขั้น ของ โคลเบอร์ก
(Lawrence Kohlberg, 1976 : cited in Michael et al., 1990 : 951)

Kohlberg 's Stages of Moral Development	Motives for Ethical Behaviour
- Heteronomous Morality (preconventional)	- No knowledge or concern (K)
-Individualism, exchange, instrumental purpose	- Personal advancement (A) - Knowledge as power (C) - Pragmatism (F)
- Mutual interpersonal expectations, relationships , interpersonal conformity	- Colleagues as referents (B) - Standard of Employer (I)
- Social system and conscience	- Public's need to know (D) - Punitiveness (E)
- Social contract or utility and individual rights	- Standards of the field (J) - Credibility with audience (H) - Legality (L)
- Universal ethical principles	- General sence of morality (G) - Religion (M)

ลำดับขั้นของพัฒนาการทางศีลธรรมของโคลเบอร์ก 6 ขั้น (Boyce and Jensen, 1978 : 104-106)

1. Heteronomous morality (preconventional) : เป็นขั้นที่ศีลธรรมกระจัดกระจาย นับถืออะไรที่ต่างกัันมาก เป็นขั้นของความเชื่อฟังเพื่อหลีกเลี่ยงการลงโทษด้วยวิธีการต่าง ๆ จะเน้นแต่ความเชื่อของตนเอง ไม่เปิดกว้างต่อการรับฟังความคิดของผู้อื่น

2. Individualism, exchange, instrumental conformity : เป็นขั้นของปัจเจกนิยม ผู้คนเริ่มหันมามองตัวเองมากขึ้น ยอมรับว่าคนแต่ละคนรักในผลประโยชน์ของตนมากกว่าเชื่อฟังพวกมีอำนาจในสังคม ความถูกต้องในขั้นนี้จะเกี่ยวพันกับความคิดในเรื่องของวัตถุ และปัจเจกนิยม

3. Mutual interpersonal exceptions, relationships, interpersonal conformity : เป็นขั้นที่แต่ละคนเริ่มตระหนักว่า ถ้าแต่ละคนคำนึงถึงแต่ผลประโยชน์ของตนอาจอยู่ร่วมกันไม่ได้ ดังนั้นจึงมีการทำสัญญาร่วมกันเพื่อให้อยู่ด้วยกัน ในขั้นนี้ได้มีการสร้างกฎที่จะใช้ร่วมกันในสังคม การทำตนเป็นคนดีเป็นสิ่งที่ถูกต้องและความดีในที่นี้ หมายถึงมีแรงจูงใจที่ดี แสดงให้ผู้อื่นรู้ถึงความห่วงใย นอกจากนี้ยังหมายถึงการรักษาความสัมพันธ์ร่วมกับผู้อื่นเอาไว้ เช่น ความเชื่อใจ ความซื่อสัตย์ ความเคารพ และความกตัญญูยังไม่มีการรวบรวมแ่งมุมมองของแต่ละบุคคลให้เป็นระบบร่วมกัน

4. Social system and conscience : เป็นขั้นที่เข้าสู่ระบบสังคม และมีมโนสำนึก มีการพูดถึงกฎหมายหน้าที่ของบุคคลในสังคม เป็นขั้นที่จำเป็นต้องมีสำนึกและมโนธรรมเน้นในเรื่องหน้าที่และกฎหมาย เพื่อที่ผู้คนจะสามารถใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมนั้นได้

5. Social contract or utility and individual rights : เป็นขั้นที่เริ่ม เข้าสู่สิทธิมนุษยชน เห็นคุณค่าของสิทธิปัจเจก เกิดความหลากหลายทางความคิดเห็นความดี คือการที่คนส่วนใหญ่เห็นว่าดีคนที่มีเหตุผลจะคำนึงถึงค่านิยม สิทธิ เสรีภาพมากกว่ากฎเกณฑ์ต่าง ๆ ที่มีอยู่เดิม นั่นก็คือสิทธิสำคัญกว่าสิ่งที่มีอยู่เดิม

6. Universal ethical principles : เข้าสู่หลักเกณฑ์ทางจริยธรรมที่ยอมรับกันเป็นสากล คนแต่ละคนเดินไปตามกฎเกณฑ์ที่ตนเลือก และจะทำทุกอย่างให้สอดคล้องกับสิ่งที่ ตนได้เลือก เป็นสังคมประชาธิปไตยที่คนเริ่มคิดว่าตนนั้นเป็นจุดสุด ไม่ยอมเป็นเครื่องมือของใคร

แรงจูงใจต่อการตัดสินใจในเรื่องที่เกี่ยวกับจริยธรรม ที่ปรากฏในตารางที่ 2.3 เป็นการรวบรวมแนวความคิดจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดย ซิงเกิลทารี และคณะ (Michael Singletary et al., 1990 : 965-967) ซึ่งได้ให้คำจำกัดความไว้ดังนี้

A. Personal Advancement (ความก้าวหน้าของบุคคล) : การแก้ปัญหาในสถานการณ์ทางจริยธรรมที่ยากแก่การตัดสินใจบนพื้นฐานที่ว่า การตัดสินใจที่จะทำอะไรก็ตามขึ้นอยู่กับสิ่งนั้นจะเอื้อต่ออาชีพการงานของตน หรือสภาวะการณ์ของตนเอง

B. Colleagues as Referents (อิงเพื่อนร่วมงาน) : จุดยืนของผู้สื่อข่าวที่ต้องอิงอยู่กับความคิดหรือความเชื่อทั้งหลายที่เป็นจุดยืนเดียวกันกับเพื่อนร่วมงานของตน

C. Knowledge as Power (or Knowledge for Knowledge's Sake)
(ความรู้คือพลัง หรือความรู้เพื่อแสวงหาสิ่งที่ตนต้องการ รู้) : ลำดับชั้นของแรงจูงใจประเภทนี้เกี่ยวข้องกับการเก็บรวบรวมข้อมูลที่มีความเหมาะสมอยู่บ้าง ตัวอย่างเช่น ผู้สื่อข่าวอาจมองไปยังเศษขยะที่ทิ้งแล้วของผู้มีชื่อเสียง หรือนักการเมือง เพื่ออาจจะได้ข้อมูลบางอย่างที่เกี่ยวข้องกับชีวิตส่วนตัวเขาก็ได้

D. The Public's Need to Know (ความจำเป็นของสาธารณชนที่ต้องรับรู้เรื่องราวต่าง ๆ : ผู้สื่อข่าวเชื่อว่าสาธารณชนต้องการรู้ข้อมูลข่าวสาร เพื่อสนองวัตถุประสงค์ทางการเมือง (ในระบอบประชาธิปไตย) และวัตถุประสงค์ที่สอดคล้องตามรัฐธรรมนูญ

E. Punitiveness (บทลงโทษ) Pool และ Shulman (1959: 145-58) ได้ชี้ให้เห็นว่าผู้เขียนข่าว (newsman) อาจต้องติดอยู่กับการสร้างจินตนาการบางอย่างเกี่ยวกับธรรมชาติของผู้อ่าน และ ผลตอบรับของผู้อ่าน ในขณะที่ผู้สื่อข่าว (reporter) คนหนึ่งไม่ค่อยเดินไปห้องข่าวบ่อยนัก ซึ่งเป็นที่ที่พนักงานที่ถูกตั้งข้อสงสัยว่ากระทำผิดมักรู้สึกได้ถึงปฏิริยาบ่งตั้งที่เกิดขึ้น แต่โอกาสที่จะไม่เดินผ่านห้องนั้นมีน้อยนัก สำหรับผู้สื่อข่าวบางคนโอกาสในการลงโทษผู้อื่นโดยใช้วิธีการเปิดเผยต่อสาธารณชน (public exposure) อาจจะเป็นแรงจูงใจที่มีบทบาทต่อการตัดสินใจในเรื่องยุ่งยากที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรมก็ได้

F. Pragmatism (or Instrumentality) (เน้นการปฏิบัติมากกว่าทฤษฎี หรือเห็นว่าความดีของสิ่งต่าง ๆ อยู่ที่ประโยชน์ของสิ่งนั้น)

" ทำในสิ่งใดก็ได้ เพื่อให้งานนั้นบรรลุผล " เป็นแนวโน้มที่นักหนังสือพิมพ์บางคนใช้เป็นทางออกในการแก้ไขปัญหาทางจริยธรรม

G. General Sense of Morality (ความรู้สึกผิดชอบในเรื่องที่เกี่ยวกับศีลธรรมจรรยา) : การตัดสินใจทางจริยธรรมของนักข่าวบางคนอาจเกิดขึ้นได้จากความรู้สึกของการจะกระทำหรือไม่กระทำสิ่งใด เพียงเพราะสิ่งนั้นเป็นที่ถูกที่ควรหรือไม่ถูกไม่ควรในการกระทำ

H. Credibility with the Audience (ความน่าเชื่อถือต่อผู้อ่าน) : นักหนังสือพิมพ์อาจจะได้รับแรงจูงใจที่เกี่ยวกับจุดยืนทางจริยธรรมหรือเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่ง โดยสำนึกถึงความจำเป็นที่จะต้องคงความน่าเชื่อถือที่มีต่อผู้อ่านเอาไว้ ตัวอย่างเช่น ผู้สื่อข่าวอาจจะไม่ต้องการใส่ชื่อพระที่ถูกตำรวจจับ เพื่อความปรองดองที่เกิดขึ้นในสังคมต่อไป แต่เขาอาจจะรู้สึกว่าควรที่จะใส่ชื่อบุคคลนั้นหรือพระรูปนั้นในข่าวทั้งนี้เพื่อรักษาความน่าเชื่อถือที่ผู้อ่านมีต่อหนังสือพิมพ์ไว้นั่นเอง

I. Standards of the Employer (มาตรฐานของหัวหน้างาน) : นักข่าวบางคนอาจจะตัดสินใจในสถานการณ์ที่ยากแก่การตัดสินใจทางจริยธรรมได้ไม่ยากนัก ถ้าเขายึดจิตสำนึกของตนเองเป็นแรงจูงใจสำคัญ แต่บางคนถือว่ามีสิ่งที่เขารู้สึกว่าสมควรที่จะทำอย่างนั้น แท้จริงแล้วมาจากนโยบายของหัวหน้างานของเขาเอง

J. Perceived Standards of the Field (มาตรฐานทางอาชีพ) : จุดยืนทางจริยธรรมบางเรื่องได้มาจากสิ่งที่ปัจเจกบุคคลเห็นเป็นมาตรฐานที่ปรากฏทั่วไปในวงการอาชีพของตน หรือในสายงานที่ตนทำอยู่

K. No Knowledge or Concern with Ethical Formalities (ไม่มีความรู้หรือความตระหนักต่อระเบียบปฏิบัติทางจริยธรรม) : คนบางคนไม่รู้จักกฎเกณฑ์ทางจริยธรรมเลย และบางทีก็เป็นลักษณะที่ว้าวรับรู้แต่ไม่ได้ตระหนักถึงมากเท่าใดนัก

L. Legality (ความถูกต้องตามกฎหมาย) : ผู้สื่อข่าวอาจตัดสินใจในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรมบนพื้นฐานที่ว่าอะไรเป็นสิ่งที่ถูกกฎหมาย ซึ่งแตกต่างหากจากมุมมองทางศีลธรรมระหว่างบุคคลต่าง ๆ

M. Religion (ศาสนา) : สำหรับบางคนศาสนาอาจจะเป็นพื้นฐานสำคัญของจริยธรรมและศีลธรรมจรรยาทั้งหลาย การตัดสินใจในเรื่องที่เกี่ยวกับจริยธรรมจึงอาจอิงอยู่บนพื้นฐานของบทบัญญัติในคัมภีร์ไบเบิล เช่น " กระทำกับผู้อื่นให้เหมือนกับที่ท่านต้องการให้ผู้อื่นกระทำต่อท่าน " (Do unto others as you would have them do unto you)

ในงานวิจัยของ Singletary และคณะ (1990 : 966) ได้ตีความการปฏิบัติหน้าที่ของหนังสือพิมพ์ และแรงจูงใจในการตัดสินใจในเรื่องที่เกี่ยวกับจริยธรรม กับลำดับขั้นของการพัฒนาการทางศีลธรรม 6 ขั้น ของโคลเบอร์ไว้ดังนี้

1. นักหนังสือพิมพ์ที่กล่าวว่าเขาไม่รู้กฎเกณฑ์ทางศีลธรรม (code of ethics) หรือมิได้ตระหนักถึงหลักเกณฑ์เท่าใดนัก จะสอดคล้องกับพัฒนาการขั้นแรกของโคลเบอร์ก ซึ่งได้สันนิษฐานว่าเหตุผลในการทำสิ่งที่ถูกต้องก็เพื่อที่จะเลี่ยงการลงโทษ และเพื่อเลี่ยงอำนาจที่เหนือกว่าจากบุคคลอื่น
2. นักหนังสือพิมพ์ที่กล่าวว่า เขาแก้ปัญหาทางจริยธรรมที่ยากต่อการหาทางออกที่เหมาะสมโดยยึดอยู่กับหลักการที่ว่า การตัดสินใจอะไรก็ตามต้องเอื้อกับอาชีพของตน และความก้าวหน้าส่วนตัว หรือเป็นลักษณะของบุคคลที่แสวงหาความรู้เพื่อความต้องการของตนเอง หรือทำอะไรก็ตามที่ทำให้ตนมีผลงาน การตัดสินใจในลักษณะนี้ จะสอดคล้องกับพัฒนาการขั้นที่ 2 ของ โคลเบอร์ก ซึ่งสันนิษฐานว่าเหตุผลในการทำสิ่งที่ดีนั้นก็เพื่อสนองความต้องการ หรือความสนใจของตนเอง
3. นักหนังสือพิมพ์ที่กล่าวว่าเขาแก้ปัญหาทางจริยธรรมที่ยากต่อการตัดสินใจโดยยึดหลักว่า สิ่งดีเพื่อนร่วมงานเห็นว่าเป็นดี หรือเป็นสิ่งที่ควรทำ เขาก็จะทำตามนั้น หรือหากทางออกของการตัดสินใจของเขาอยู่บนพื้นฐานของความคิดเห็นของหัวหน้างาน หัวข้อเหล่านี้สอดคล้องกับพัฒนาการขั้นที่ 3 ของโคลเบอร์ก ซึ่งได้สันนิษฐานว่าเหตุผลในการทำสิ่งที่ถูกที่ควรก็เพราะต้องการที่จะเป็นคนดีในสายตาของเพื่อนร่วมงาน และคนอื่น ๆ และมีความปรารถนาที่จะรักษากฎต่าง ๆ และอำนาจซึ่งเอื้อให้เกิดพฤติกรรมในทางที่ดี
4. นักหนังสือพิมพ์ที่กล่าวว่า เขาแก้ปัญหาที่เกี่ยวกับจริยธรรมซึ่งยากต่อการตัดสินใจ โดยการต้องต่อสู้เพื่อสิทธิที่จะรู้ของสาธารณชน (public 's right to know) หรือโดยการใช้ข้อมูลข่าวสารที่ได้เป็นบทลงโทษ ซึ่งก็สอดคล้องกับพัฒนาการขั้นที่ 4 ของโคลเบอร์ก ซึ่งสันนิษฐานว่าเหตุผลในการทำสิ่งที่ถูกที่ควรจะอิงอยู่กับการเลี่ยงจากการฝ่าฝืนระบบ หรือจะเป็นพวกจังกัดตัวเองอยู่ในกฎระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ
5. นักหนังสือพิมพ์ที่กล่าวว่าพวกเขาแก้ปัญหาที่เกี่ยวกับจริยธรรมที่ยากแก่การตัดสินใจ โดยอาศัยมาตรฐานของสายอาชีพตน หรือเพื่อรักษาความน่าเชื่อถือที่ผู้อ่านมีต่อตน หรือบนพื้นฐานของสิ่งใดก็ตามที่ถูกกฎหมาย ซึ่งการตัดสินใจในแนวนนี้จะสอดคล้องกับพัฒนาการขั้นที่ 5 ของโคลเบอร์ก ซึ่งเป็นภาระกระทำที่อยู่บนพื้นฐานของความรู้สึกที่เกี่ยวกับข้อบังคับไปจนถึงกฎหมาย ที่มีการยึดถือเป็นสัญญาประชาคมที่ได้ร่วมกันตกลงไว้ในสังคมและยึดถือเป็นกฎหมายเพื่อก่อให้เกิดความสุขแก่ทุกคนและเพื่อป้องกันสิทธิทั้งหมดของประชาชน

6. นักหนังสือพิมพ์ที่กล่าวว่าพวกเขาแก้ไขสถานการณ์ทางจริยธรรมที่ยาก แก่การตัดสินใจ โดยยึดอยู่กับความรู้สึกพื้นฐานที่มีต่อศีลธรรมจรรยา หรืออิงอยู่กับความเชื่อ ทางศาสนาของตน ซึ่งสอดคล้องกับพัฒนาการขั้นที่ 6 ของโคลเบอร์ก ซึ่งสันนิษฐานว่ากฎเกณฑ์สากลทางศีลธรรม (universal moral principle) มีความถูกต้องและควรจะมีข้อผูกมัดที่แต่ละบุคคลมีต่อกฎเกณฑ์เหล่านั้นด้วย

แนวคิดในเรื่องจริยธรรม

จริยธรรมกับสังคมประชาธิปไตย

ในแต่ละสภาพสังคมจะให้นิยามของคำว่า "ความดี" แตกต่างกันไปโดยมีปัจจัยทางการเมืองและศาสนาเข้ามาเกี่ยวข้อง การพูดถึง "ความดี" หรือจริยธรรม ในสังคมประชาธิปไตยจะเป็นพื้นฐานให้เราได้เข้าใจจริยธรรมของหนังสือพิมพ์อันมาจากรากฐานวัฒนธรรมตะวันตกได้ดีขึ้น

จุดเน้นที่สำคัญจุดแรกของสังคมประชาธิปไตยคือ **ประโยชน์** อันปัจเจกบุคคลพึงได้รับจากระบบประชาธิปไตย จุดเน้นที่สองคือ **ความมีส่วนร่วม** ของบุคคลในระบอบนั้น และจุดเน้นที่สามคือ **การประสาน** จุดที่หนึ่งและจุดที่สองเข้าด้วยกันโดยเน้นประโยชน์ที่บุคคลพึงได้รับจากการมีส่วนร่วมในระบบ

จะเห็นได้ว่าในระบอบประชาธิปไตยนั้นอัตตา (self) กับสังคม (Society) มีความสัมพันธ์ต่อเนืองกันอย่างแน่นแฟ้น อัตตา ในที่นี้มีได้มีความหมายแต่เฉพาะตัวของตน แต่หมายถึงตนที่สัมพันธ์กับการเมืองและสังคมด้วย ความดีงามหรือสิ่งดีงามที่ตนแสวงหานั้นมิใช่แต่เฉพาะตนแต่เป็นความดีเพื่อสังคมทั้งหมดด้วย (Garvin Lucius : 1953) ผลที่เกิดขึ้นต่อสังคมในกรณีเช่นนี้ คือ มิตรภาพ (friendship) ความอดกลั้น (tolerance) และความรับผิดชอบ (responsibility) ทั้งสามประการ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง คือความรับผิดชอบ เป็นความดีงามที่ได้เกิดขึ้นแล้วในสังคมนั้น ๆ และเมื่อมันขยายออกจากขอบเขตจำกัดของอัตตาไปสู่ความสัมพันธ์ในระดับสังคม ก็ยิ่งจะก่อให้เกิดผลอันเป็นที่น่าพึงพอใจยิ่งขึ้น

คำถามมีว่าสังคมประชาธิปไตยต้องการพลเมืองประเภทใด (เป้าหมาย - ends) และพลเมืองควรจะทำอย่างไรที่จะไปให้ถึงเป้าหมายนั้น (เป็นวิธีการ - means or technique) คำตอบมีว่าพลเมืองของประเทศ ซึ่งมีความใส่ใจในการดำรงอยู่ของผู้อื่น และปรารถนาที่จะร่วมมือกันในการแสวงหาจุดมุ่งหมายของประเทศ ทั้งยังร่วมกัน

แสวงหาทางไปสู่จุดหมายที่เห็นพ้องต้องกันแล้วนั้น พลเมืองเช่นนี้คือประเภทที่สังคมต้องการ และวิธีการที่พลเมืองร่วมกันช่วยกันอย่างมีความรับผิดชอบนั้นเป็นทั้งเป้าหมายที่พึงปรารถนาและเป็นทั้งวิธีการที่จะไปถึงสังคมในลักษณะที่เป็นจุดหมาย (สุกัญญา ตีระวนิช, 2531 : 1042)

ในกระบวนการอยู่ร่วมกันในสังคมนั้น บุคคลต้องเคารพผู้อื่นคือพลเมืองมีความนับถือกัน ในกรณีที่มีความเห็นแตกต่างกัน บุคคลจะฟังความเห็นของผู้อื่น และอภิปรายกันจนกว่าจะตกลงกันได้ บุคคลจะต้องไม่พยายามครอบงำความคิดคนอื่น หรือไม่ให้ผู้อื่นแสดงความคิดเห็นข้อตกลงที่ได้จากการอภิปรายนั้นถูก หรือผิด จะอาศัยเวลาเป็นเครื่องตัดสิน หลังจากที่ได้ลงมือกระทำตามข้อตกลงนั้นแล้วการอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นโดยเสรีระหว่างพลเมืองจึงเป็นพื้นฐานสำคัญในการดำรงอยู่ของระบอบประชาธิปไตยทำให้พลเมืองมีโอกาสเลือกสิ่งที่เขาเรียกว่าดีที่สุด และมีความพอใจในสิ่งที่เขาได้ตกลงเลือกแล้วนั้นถูกหรือผิดจะรู้ก็เมื่อได้มีการปฏิบัติก็คือทฤษฎีว่าด้วยความดีของพลเมืองและเป้าหมายที่ดีของสังคมอันเป็นจริยธรรมในความหมายดั้งเดิมของระบอบประชาธิปไตย

จริยธรรมสำหรับนักหนังสือพิมพ์ (สุกัญญา ตีระวนิช, 2532 : 1047-1048)

จริยธรรมเป็นหลักธรรมที่ช่วยในการตัดสินใจเกี่ยวกับความถูกต้องของการประพฤติปฏิบัติ เป็นเรื่องของความสมัครใจ (voluntary) นักหนังสือพิมพ์ที่อยากเป็นผู้มีจริยธรรมคือนักหนังสือพิมพ์ที่ประสงค์จะมีคุณธรรม (virtuous) ความมีคุณธรรมนี้ พลาโตอธิบายไว้ในหนังสือ The Republic ว่า ประกอบด้วย

1. **สติปัญญา (Wisdom)** ซึ่งหมายรวมถึงความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์
2. **ความอดกลั้น (Temperance)** คือความสามารถในการผสมผสานการใช้เหตุผลของตนกับจัดความโลภได้
3. **ความยุติธรรม (Justice)** คือความคำนึงถึงความยุติธรรมอันบุคคล ในสังคมพึงจะได้รับ เป็นสิ่งที่นักข่าวต้องคำนึงถึงก่อนการเขียนข่าว

พลาโตยังกล่าวว่าคุณธรรม หากไม่หมายถึงสามสิ่งนี้ ก็จะมีอีกสิ่งหนึ่ง ซึ่งมีความหมายอย่างยิ่งต่อการดำรงอยู่ของมนุษย์นั่นคือ สัจธรรม (truth)

พื้นฐานของจริยธรรมที่จะกล่าวถึงต่อไปนี้ถือว่าเป็นจริยธรรมสำหรับนักหนังสือพิมพ์ซึ่งควรจะประกอบด้วย

1. ความสำนึกว่า ทุกข้อความที่เขาเขียนลงไปนั้น คือข้อมูลที่ผู้อ่านจะต้องนำไปพิจารณาตัดสินใจ ดังนั้นเขาจะต้องเป็นผู้รู้จริงเป็นผู้มองเห็นว่าสิ่งที่เขียนลงไปนั้น อาจจะทำให้เกิดปฏิกิริยาอย่างหนึ่งอย่างใดในสังคม ในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง และจะต้องตระหนักว่าความเห็นของเขาเป็นเพียงความเห็นหนึ่งยังมีคนอื่นอีกมากมายที่จะมีความเห็น แตกต่างจากเขาและเขาจะต้องรับฟัง

2. ในการเสนอข้อเท็จจริง (facts) หรือความเห็น (opinion) นั้น เขาจะต้องรักษาความถูกต้อง (accuracy) เขาจะต้องไม่บิดเบือนบิดบัง หรือยักยอกข้อเท็จจริงบางประการไว้ หึ่ง ๆ ที่ทราบดีว่า ผู้อ่านย่อมต้องการข้อมูลนั้น ๆ ไปประกอบในการตัดสินใจได้ว่า การเสนอความเห็นของเขาถูกต้องหรือไม่ เขาจะต้องไม่เลือกเสนอแต่ข้อมูลที่จะสนับสนุนความคิดของเขาเท่านั้น เขาจะต้องไม่ใช่เล่นท์เหลี่ยมของนักโฆษณาชวนเชื่อหรือใช้อารมณ์ หรือใช้เหตุผลอย่างมีเลศนัย

3. นักหนังสือพิมพ์ต้องแถลงแหล่งข้อมูล และที่มาของความเห็นของเขา เพื่อให้ผู้อ่านสามารถพิจารณาซึ่งหน้าแหล่งข้อมูล ซึ่งอาจจะเป็นต้นตอความอคติของผู้เขียน (ถ้ามี) นั่นคือผู้เขียนจะต้องยุติธรรมต่อผู้อ่าน นักหนังสือพิมพ์จะต้องไม่ทำตนเป็นดุจผู้พิพากษาเสียเองแต่เขากลับจะกลายเป็นจำเลย ผู้ที่ประชาชนคนอ่านพิพากษาเขา ต้องตอบตัวเองว่าเขาซ่อนแหล่งข่าวสาร หรือซ่อนอคติส่วนตัวของเขาไว้ที่ไหนหรือเปล่า ซึ่งถ้าเปิดเผยออกไปแล้ว จะทำให้คนเชื่อความเห็นของเขาน้อยลง ถ้าเขาสามารถตอบได้ว่าเปล่า นั่นคือเขากำลังทำงานผสมผสานประโยชน์ของตัวเองกับประโยชน์ของสังคม

4. เขาจะต้องรับรู้ และยอมรับความเห็นหรือข้อโต้แย้งที่แตกต่างไปจากตนการเสนอความเห็นของเขาจะต้องแสดงให้เห็นถึงความยอมรับในความแตกต่างอันอาจจะพึงมีนั้น แต่ข้อเขียนของเขาจะไม่ทำลายหลักการของเขาเอง เพื่อการประนีประนอมเขาจะต้องยอมรับข้อขัดแย้งมากกว่าจะยอมรับการจ้านน โดยไม่ตอบโต้ในสิ่งที่เขาคิดว่าถูก

คุณธรรม 4 ประการนี้ คือสิ่งที่นำไปสู่หลักจริยธรรมในสังคมประชาธิปไตยซึ่งให้เห็นถึงภาระหน้าที่ ในการแสวงหาและตรวจสอบข้อมูลอย่างค้ำประกันถึงความถูกต้องยุติธรรมซึ่งให้ความเต็มใจที่จะเป็นจำเลยต่อประชาชน (ให้ประชาชนเป็นผู้ตัดสินว่าความเห็นของเขาถูกต้องหรือไม่) และการอดกลั้นต่อกระแสความคิดที่ขัดแย้งทั้งหมด

จริยธรรมของนักหนังสือพิมพ์ โดย คณะกรรมการบริหารของสมาคมนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย โดยมีมติให้กำหนดจริยธรรมของนักหนังสือพิมพ์ไว้ ในการประชุมครั้งที่ 4 เมื่อวันที่ 6 กรกฎาคม พ.ศ. 2510 (วารสาร ชาติชัย, 2527 : 142-143) มี เนื้อความดังต่อไปนี้

1. **ความรับผิดชอบ** ได้แก่ ความรับผิดชอบต่อผลประโยชน์อันชอบธรรมของปัจเจกชน สถาบัน ประเทศชาติ ศาสนา และราชบัลลังก์ ตรงกับหลักธรรมในพุทธศาสนาคือ "กิจจญาณ"
2. **ความมีเสรี** ได้แก่ เสรีภาพที่มีความรู้สึกรับผิดชอบต่อหลักธรรมในพุทธศาสนาคือ "ปรารภณา" หรือ "ธรรมธิปไตย"
3. **ความเป็นไท** ได้แก่ ความไม่เป็นทาสของใคร ทั้งกายและจิตใจโดยอามิสสินจ้างอื่นใด ตรงกับหลักธรรมในพุทธศาสนาคือ ความไม่ตกเป็นทาสของ "อกุศลมูล"
4. **ความจริงใจ** ได้แก่ ความไม่มีเจตนาบิดเบือน ผิดพลาดต้องรีบแก้ไขตรงกับหลักธรรมในพุทธศาสนาคือ "สังขะ"
5. **ความเที่ยงธรรม** ได้แก่ ความไม่ลำเอียง หรือความไม่เข้าใครออกใคร ตรงกับหลักธรรมในพุทธศาสนาคือ ความไม่มีอคติ 4 ประการ หมายถึง ฉันทคติ ลำเอียงเพราะรัก โทสะคติ ลำเอียงเพราะชัง โมหาคติ ลำเอียงเพราะหลง และ ภยาคติ ลำเอียงเพราะกลัว
6. **ความมีน้ำใจเป็นนักกีฬา** ได้แก่ การปฏิบัติอันดีงาม ไม่ละเมียดลิทธิ ส่วนบุคคล เว้นแต่เป็นเรื่องเกี่ยวกับประโยชน์สาธารณะ ตรงกับหลักธรรมในพุทธศาสนาคือ "สุปฏิปัตติ"
7. **ความมีมารยาท** ได้แก่ การใช้ภาษาและภาพที่ไม่หยาบโลน และ สลามกอนาจาร หรือสื่อไปในทางดั่งกล่าว ตรงกับหลักธรรมในพุทธศาสนาคือ "โสเจยยะ" หรือ "อาจารย์สมบัติ"

ประกาศไว้ ณ วันที่ 5 ธันวาคม พ.ศ. 2510

สมาคมนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย

จรรยาบรรณหนังสือพิมพ์

จรรยาบรรณหนังสือพิมพ์ที่ประกาศเป็นทางการเมื่อวันที่ 21 สิงหาคม 2519 (ชวรัตน์ เชิดชัย , 2527 : 140-141) โดยสมาคมนักข่าวแห่งประเทศไทยเป็นความพยายามที่จะสร้างหลักปฏิบัติในการควบคุมตนเองของนักข่าว มีเนื้อหาดังต่อไปนี้

1. การส่งเสริมและรักษาไว้ ซึ่งเสรีภาพของหนังสือพิมพ์เป็นภาระกิจอันมีความสำคัญเหนืออื่นใด สำหรับผู้ประกอบการวิชาชีพหนังสือพิมพ์
2. การเสนอข่าว ภาพ หรือการแสดงความคิดเห็นต้องเป็นไปด้วยความสุภาพ สุจริต ปราศจากความมุ่งหวังในประโยชน์ส่วนตนหรืออามิสสินจ้างใด ๆ
3. การเสนอข่าว ต้องเสนอแต่ความเป็นจริง พึงละเว้นการต่อเติมเสริมแต่ง หากปรากฏว่าข่าวใด ไม่ตรงต่อความเป็นจริง ต้องรีบแก้ไขโดยเร็ว
4. การที่จะให้ได้ข่าว ภาพ หรือข้อมูลอย่างใด ๆ ต้องใช้วิธีการที่สุภาพและซื่อสัตย์
5. ต้องเคารพต่อความไว้วางใจที่ได้รับมอบหมาย จากการปฏิบัติหน้าที่ในวิชาชีพของตน
6. ต้องปฏิบัติหน้าที่ของตนโดยถือเอาสาธารณประโยชน์ เป็นสำคัญ ไม่ใช่ตำแหน่งหน้าที่ในการแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตน หรือหมู่คณะโดยมิชอบ
7. ต้องไม่กระทำการใด ๆ อันเป็นการบั่นทอนเกียรติคุณของวิชาชีพ หรือความสามัคคีของเพื่อนร่วมวิชาชีพ"

ข้อที่น่าสังเกตสำหรับจรรยาบรรณหนังสือพิมพ์ก็คือนักหนังสือพิมพ์ทุกคนไม่จำเป็นต้องปฏิบัติตามหรือเกรงกลัวแต่อย่างใด เพราะจรรยาบรรณเป็นเพียงประกาศเจตนารมณ์ หรือคำปฏิญาณของนักหนังสือพิมพ์ว่าจะทำอย่างนั้น งดเว้นไม่ทำอย่างนั้น มิใช่กฎหมายที่มีบทกำหนดโทษไว้ หากจะมีหนังสือพิมพ์ใดละเมิดก็ย่อมกระทำได้ จรรยาบรรณจะมีผลในทางปฏิบัติมากน้อยเพียงใด ย่อมขึ้นอยู่กับ "ความสำนึก" ของนักหนังสือพิมพ์แต่ละ คนว่าจะซื่อสัตย์สุจริตและจริงใจต่อวิชาชีพของตนมากน้อยเพียงใด

จรรยาบรรณและข้อห้าม สำหรับช่างภาพหนังสือพิมพ์

สำหรับช่างภาพหนังสือพิมพ์ผู้ซึ่งมีหน้าที่รายงานข่าวด้วยภาพนั้นถือว่าเป็นผู้สื่อข่าวประเภทหนึ่งด้วย ดังนั้นจึงต้องปฏิบัติตามจรรยาบรรณของนักหนังสือพิมพ์และปฏิบัติ ตามกฎหมายเกี่ยวกับหนังสือพิมพ์ นอกจากนี้ยังมีข้อปฏิบัติต่าง ๆ สำหรับช่างภาพโดยเฉพาะด้วย

1. ห้ามถ่ายรูป และห้ามหนังสือพิมพ์ และนิตยสารลงรูปเด็กหรือเยาวชน ซึ่งต้องทราວ่ากระทำการอันกฎหมายบัญญัติว่าเป็นความผิด หรือลงข้อความซึ่งปรากฏในทางสอบสวนของพนักงานสอบสวน หรือในทางพิจารณาคดีของศาล ซึ่งอาจจะทำให้บุคคลอื่น รู้จักตัว ชื่อตัว หรือ ชื่อสกุลของเด็ก หรือเยาวชน (ยกเว้นกรณี ที่จำเป็นต้องกระทำ เพื่อผลประโยชน์ของทางราชการ) (บัญญัติไว้ในมาตรา 57 แห่งพรบ.พิจารณาคดีเด็ก และเยาวชน พ.ศ. 2494)
2. ห้ามถ่ายรูปในศาลคดีเด็ก และเยาวชน (มาตรา 39 และมาตรา 61 แห่งพระราชบัญญัติพิจารณาคดีเด็กและเยาวชน พ.ศ.2494 บัญญัติให้การพิจารณาและอ่านคำพิพากษากระทำโดยลับ)
3. ห้ามถ่ายรูปในห้องพิจารณาคดีของศาล (อาศัยอำนาจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง พ.ศ. 2477)
4. ห้ามถ่ายภาพที่เข้าลักษณะดังต่อไปนี้ บนสถานีตำรวจทั้วราชอาณาจักร
  - 4.1 **ภาพผู้ต้องหา** เพราะไม่แน่ใจว่าผู้้นั้นกระทำผิดจริงอาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่บุคคลนั้น และทำให้พยานชี้ตัวผู้ต้องหาได้สะดวก เพราะได้เห็นภาพจากหนังสือพิมพ์ก่อนชี้ตัว ทำให้เสียความยุติธรรม (คำสั่งกรมตำรวจ ลงวันที่ 2 พฤศจิกายน 2515)
  - 4.2 **ภาพพยาน** เพราะทำให้ผู้ร้าย และผู้เกี่ยวข้องกับผู้ร้ายรู้ว่าใครเป็นใครเข้าเป็นพยาน ก็จะพยายามทำร้ายเพื่อข่มขู่ อาฆาต มาดร้าย หรือ "เก็บ"ตัวพยานเสีย ทำให้คนไม่กล้าเข้าเป็นพยาน (คำสั่งเดียวกัน ข้อ 4.1)
5. ห้ามหนังสือพิมพ์เผยแพร่ภาพผู้หญิง (ทั้งเด็ก และผู้ใหญ่) ที่เคราะห์ร้ายถูกข่มขืน เพราะทำให้เกิดความเสื่อมเสียชื่อเสียงซ้ำเติมเข้าไปอีก คำสั่งอธิบดีกรมตำรวจซึ่งเป็นเจ้าพนักงานการระจำกรุงเทวมมหานคร ลงวันที่ 7 พฤศจิกายน 2515)

6. ห้ามหนังสือพิมพ์โฆษณาภาพ อันอาจจะขัดต่อศีลธรรมอันดีของประชาชน (ภาพลามกอนาจาร) หรือเป็นความผิดตามกฎหมายอาญา หรือ พรบ.ปราบการค้าให้ แพร่หลายและการค้าวัสดุอันลามก

ภาพจะเข้าลักษณะลามกอนาจารหรือไม่ ศาลพิจารณาถึงเจตนาของผู้ พิมพ์ผู้โฆษณาเป็นหลัก เจตนานี้จะปรากฏชัดในคำบรรยายภาพ (caption) ฉะนั้นแม้ภาพที่ศาลพิพากษาว่าไม่ลามกอนาจาร แต่ถ้าภาพนั้นไปประกอบเรื่องอ่านเล่น (นวนิยาย) ที่หยาบโลน ก็เข้าลักษณะเป็นการขัดต่อศีลธรรมอันดีของประชาชนได้ ซึ่งถือเป็นการกระทำผิดทางอาญา

7. ห้ามพิมพ์ภาพโฆษณาที่มีความหมายกระทบกระเทือนความมั่นคง หรือความปลอดภัยแห่งราชอาณาจักร หรือเป็นการก่อกวนความสงบเรียบร้อยของประชาชน (มาตรา 9 แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2495)

8. ควรงดเว้นการพิมพ์โฆษณาภาพที่มีความหมายอันเป็นการหมิ่นประมาทบุคคล หรือละเมิดสิทธิส่วนบุคคลใด ๆ (มาตรา 91 แห่งพระราชบัญญัติการพิมพ์ พ.ศ. 2484)

เนื่องจากคดีดังกล่าวนี้เป็นคดีอาญาส่วนบุคคล ซึ่งยอมความกันได้ ดังนั้นเมื่อผู้เสียหายได้ขอร้องให้หนังสือพิมพ์หรือนิตยสาร ที่ลงภาพหมิ่นประมาทหรือภาพละเมิดสิทธิส่วนบุคคลแก่ข่าวให้ตน และหนังสือพิมพ์หรือนิตยสารนั้นได้ปฏิบัติตามโดยครบถ้วนแล้ว สิทธิของผู้เสียหายในการฟ้องร้องหนังสือพิมพ์หรือนิตยสารนั้นย่อมหมดไปคือจะกลับมาฟ้องร้องอีกไม่ได้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หลักกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับ "สิทธิส่วนบุคคล"

ประมวลกฎหมายอาญา

มาตรา ๓๒๖-๓๓๐

หมวด ๓

ความผิดฐานหมิ่นประมาท

มาตรา ๓๒๖ ผู้ใดใส่ความผู้อื่นต่อบุคคลที่สาม โดยประการที่น่าจะทำให้ผู้อื่นนั้นเสียชื่อเสียง ถูกดูหมิ่น หรือถูกเกลียดชังผู้นั้นกระทำความผิดฐานหมิ่นประมาท ต้องระวางโทษไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ"

มาตรา ๓๒๘ ถ้าความผิดฐานหมิ่นประมาทได้กระทำให้โดยการโฆษณาด้วยเอกสาร ภาพวาด ภาพระบายสี ภาพยนตร์ ภาพหรือตัวอักษรที่ทำให้ปรากฏด้วยวิธีใด แผ่นเสียง หรือสิ่งบันทึกเสียงอย่างอื่น กระทำโดยการกระจายเสียง หรือกระทำการป่าวประกาศด้วยวิธีอื่น ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่พันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ"

มาตรา ๓๒๙ ผู้ใดแสดงความคิดเห็น หรือข้อความโดยสุจริต

- (1) เพื่อความชอบธรรม ป้องกันตนหรือป้องกันส่วนได้ส่วนเสียเกี่ยวกับตนตามคลองธรรม
- (2) ในฐานะเจ้าพนักงานปฏิบัติตามหน้าที่
- (3) ตีชมด้วยความเป็นธรรมเรื่องการดำเนินการอันเปิดเผยในศาล หรือการประชุมผู้นั้นไม่มีความผิด

ฐานหมิ่นประมาท

กรณีความผิดฐานหมิ่นประมาทกฎหมายให้เปิดโอกาสให้พิสูจน์ความจริงเฉพาะ

มาตรา ๓๓๐ ในกรณีหมิ่นประมาท ถ้าผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดพิสูจน์ได้ว่าข้อที่กล่าวว่าเป็นหมิ่นประมาทนั้นเป็นความจริงผู้นั้นไม่ต้องโทษ (แต่ถือว่ายังมีความผิดอยู่)

แต่ห้ามไม่ให้พิสูจน์ ถ้าข้อที่หาว่าเป็นหมิ่นประมาทนั้นเป็นการใส่ความใน เรื่องส่วนตัวและการ พิสูจน์ จะไม่เป็นประโยชน์แก่ประชาชน

มาตรา ๓๓๓ ความผิดในหมวดนี้ถือเป็นความผิดในอันยอมความไม่ได้ ถ้าผู้เสียหายในความผิดฐาน หมิ่นประมาทตายเสียก่อนร้องทุกข์ให้บิดา มารดา คู่สมรส หรือบุตรของผู้เสียหายร้องทุกข์ได้และให้ถือว่าเป็นผู้เสียหาย

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

ลักษณะ ๕ - ละเมิด

มาตรา ๕๒๐ ผู้ใดจงใจประมาทหรือเลินเล่อ ทำต่อบุคคลอื่นโดยผิดกฎหมายให้เขาเสียหายถึงแก่ชีวิต กิติ แก่ร่างกายกิติ อนามัยกิติ เสรีภาพกิติ ทรัพย์สินหรือสิทธิอย่างใดอย่างหนึ่งกิติ ท่านว่าผู้นั้นทำละเมิด จำต้อง จ่ายค่าสินไหมทดแทนเพื่อการนั้น

มาตรา ๕๒๑ การใช้สิทธิซึ่งมีแต่จะเกิดความเสียหายแก่บุคคลอื่นนั้นท่านว่าเป็นการอันมิชอบด้วย กฎหมาย

มาตรา ๕๒๓ ผู้ใดกล่าว หรือโฆษณาแพร่หลายซึ่งข้อความอันฝ่าฝืนต่อความจริง เป็นที่เสียหายแก่ชื่อเสียง หรือบุคคลอื่นกิติ หรือเป็นที่เสียหายแก่ทางทำมาหาได้หรือทาง เจริญของเขาโดยประการใดกิติ ท่านว่าผู้นั้นจะ ต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่เขา เพื่อความเสียหายอย่างใดอย่างหนึ่งอันเกิดแต่การนั้น แม้ทั้งเมื่อตนมิได้รู้ว่าข้อความนั้นไม่จริง แต่หากควรรู้ได้

มาตรา ๕๒๔ ในการพิจารณาคดีนี้ข้อความรับผิดเพื่อละเมิด และการกำหนดค่าสินไหมทดแทนนั้น ท่านว่าศาลไม่จำต้องดำเนินตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายลักษณะอาญาอันว่าด้วย การที่จะต้องรับโทษแต่ไม่จำต้อง พิเคราะห์ถึงการที่ผู้กระทำผิดต้องพิพากษาลงโทษทางอาญาหรือไม่

มาตรา ๔๓๒ วรรค ๒ อนึ่ง บุคคลผู้ยุงส่งเสริมหรือช่วยเหลือในการกระทำละเมิด ท่านก็ให้ถือว่าเป็น การกระทำละเมิดร่วมกันด้วย

มาตรา ๔๓๘ คำสินไหมทดแทนจะพึงใช้โดยสถานใดเพียงนั้นให้ศาลวินิจฉัย ตามควรแก่พฤติการณ์ และความร้ายแรงแห่งละเมิด

มาตรา ๔๔๗ บุคคลใดทำให้เขาต้องเสียหายแก่ชื่อเสียง เมื่อผู้ต้องเสียหายร้องขอ ศาลจะสั่งให้บุคคลนั้นจัดการตามควรเพื่อทำให้ชื่อเสียงของผู้นั้นกลับคืนดีแทนให้ใช้ค่าเสียหาย

มาตรา ๔๔๘ สิทธิเรียกร้องค่าเสียหายอันเกิดแต่มูลละเมิดนั้น ท่านว่าขาดอายุความเมื่อพ้นปีหนึ่งนับแต่วันที่ผู้ต้องเสียหายรู้ถึงการละเมิดและรู้ถึงผู้จะต้องใช้คำสินไหมทดแทน หรือเมื่อพ้นสิบปีนับแต่วันทำละเมิด

การกระทำของพวกหนังสือพิมพ์ที่ถือว่าละเมิดอำนาจศาล (พระวรภักดีพินุลย์, 2512 : 32-33) คือ ผู้ประพันธ์ บรรณาธิการ ผู้พิมพ์ผู้โฆษณาหนังสือพิมพ์หรือ สิ่งพิมพ์ อันออกโฆษณาแก่ประชาชน ไม่ว่าบุคคลเหล่านั้น (คือบุคคลผู้ประพันธ์ บรรณาธิการ ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา) จะได้รู้ถึงข้อความหรือการโฆษณานั้นหรือไม่ ให้ถือว่าได้กระทำความผิด ฐานละเมิดอำนาจศาล ในกรณีอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือสองอย่างนี้

ก. **พิมพ์โฆษณาสิ่งศาลห้ามโฆษณา** ไม่ว่าเวลาใด ถ้าหนังสือพิมพ์หรือสิ่งพิมพ์ได้กล่าวหรือแสดงข้อความ หรือความเห็นอันเป็นการเปิดเผยข้อเท็จจริง หรือพฤติการณ์อื่นแห่งคดี หรือกระบวนการพิจารณาคดีใด ๆ แห่งคดี ซึ่งเพื่อความเหมาะสม หรือเพื่อคุ้มครองสาธารณประโยชน์ ศาลได้มีคำสั่งห้ามการออกโฆษณาส่งเหล่านั้น แม้เพียงสั่งให้พิจารณาโดยไม่เปิดเผย หรือห้ามการโฆษณาโดยชัดแจ้ง

ข้อความที่ศาลห้ามโฆษณา แม้เพียงสั่งให้พิจารณาโดยไม่เปิดเผย ผู้ใดนำข้อความนั้นออกโฆษณา หรือแม้กล่าวเป็นความเห็นในหน้าหนังสือพิมพ์ถือว่าละเมิดอำนาจศาล

ข. **พิมพ์โฆษณาสิ่งศาลไม่ได้ห้ามแต่คัดลอกเพิ่มเติม** ทำให้รู้สึกในทางไม่ดีต่อความยุติธรรม ถ้าหนังสือพิมพ์หรือสิ่งพิมพ์ได้กล่าวหรือแสดงระหว่างพิจารณาคดีจนถึงมีคำพิพากษา (ในระยะนี้) ด้วยข้อความหรือความเห็น โดยประสงค์จะให้มิอทธิพล เนื้อหาความรู้สึกของประชาชนเหนือศาลเหนือคู่ความ หรือเหนือพยานซึ่งอาจเห็นได้ว่าจะทำให้การพิจารณาคดีเสียความยุติธรรมไป เช่น

1. แสดงผิดจากข้อเท็จจริงแห่งคดี หรือ
  2. รายงาน หรือ ย่อเรื่อง หรือวิภาค กระบวนการพิจารณาอย่างไม่ ป็นกลาง และไม่ถูกต้อง หรือ
  3. วิภาคโดยไม่เป็นธรรมต่อการดำเนินคดีของคู่ความ ต่อคำพยานหลักฐาน ต่อนิสัยความประพฤติของคู่ความหรือพยาน แม้ถึงข้อความเหล่านั้นจะเป็นความจริง หรือ
  4. ชักจูงให้เกิดมีคำพยานเท็จ หนังสือพิมพ์ใดทำดังนี้ ถือว่าละเมิดอำนาจศาล
- เพื่อประโยชน์แห่งมาตรา ให้นำวิเคราะห้ศัพท์ทั้งปวงใน พ.ร.บ. การพิมพ์ ๒๔๗๖ มาบังคับใช้

(วิ-แพ่ง ๓๒)

ข้อควรสังเกต ม.๓๑ กล่าวถึงบุคคลละเมิด ม.๓๒ กล่าวถึงหนังสือพิมพ์ (คือผู้ประพันธ์ บรรณาธิการ ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา) ละเมิด

โทษที่จะลงแก่ผู้ละเมิด ถ้าคู่ความฝ่ายใด หรือบุคคลใดกระทำความผิด ฐานละเมิดอำนาจศาลใด ให้ศาลมีอำนาจสั่งลงโทษโดยวิธีใดวิธีหนึ่ง หรือทั้งสองวิธีดังจะ กล่าวต่อไปนี้

- ก. ไล่ออกจากบริเวณศาล
- ข. ให้ลงโทษจำคุกหรือปรับ หรือทั้งจำทั้งปรับ

การไล่ออกจากบริเวณศาล นั้นให้กระทำได้ชั่วคราวเวลาที่ศาลนั่งพิจารณาหรือภายในระยะเวลาใด ๆ ก็ได้ ตามที่ศาลเห็นสมควรเมื่อจำเป็นจะเรียกให้ตำรวจจัดการได้

การลงโทษจำคุกและปรับ ให้จำคุกได้ไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินห้าร้อยบาท (วิ-แพ่ง ๓๓)

กฎหมายควบคุมสื่อมวลชนที่เกี่ยวข้องกับคดีเด็กและเยาวชน

1. **ห้ามถ่ายรูปและห้ามโฆษณา** เพื่อที่จะรักษาอนาคตและชื่อเสียงของเด็กและเยาวชนมิให้ถูกตั้งข้อรังเกียจจากเพื่อนเด็กด้วยกันหรือจากผู้ใหญ่ และเพื่อเป็นการป้องกันความยากลำบากที่จะเกิดขึ้นแก่เด็กหรือเยาวชนที่จะหาหรือประกอบอาชีพในภายภาคหน้า กฎหมายจึงบัญญัติห้ามมิให้ผู้ใดถ่ายรูปและห้ามมิให้หนังสือพิมพ์หรือนิตยสารลงรูปของเด็กหรือเยาวชนซึ่งต้องหาว่ากระทำการอันกฎหมายถือว่าเป็นความผิด หรือลงข้อความซึ่งปรากฏในทางสอบสวนของพนักงานสอบสวน หรือในทางพิจารณาคดีของศาล ซึ่งอาจจะทำให้บุคคลอื่นรู้จักตัว ชื่อตัว ชื่อสกุลของเด็กหรือเยาวชนนั้น หรือลงข้อความถึงสถานที่อยู่หรือโรงเรียนของเด็กหรือเยาวชนนั้น ผู้ใดกระทำการฝ่าฝืนมีความผิดต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าร้อยบาท หรือจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือทั้งปรับทั้งจำ

แต่ก็มีข้อยกเว้นในกรณีที่ต้องกระทำเพื่อประโยชน์ของทางราชการซึ่งยอมให้มีการถ่ายรูปและโฆษณาได้ เช่น โฆษณาหมายจับเด็กหรือเยาวชนที่กระทำผิดร้ายแรงและเป็นภัยต่อสาธารณะเป็นอย่างยิ่ง เป็นต้น (พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเด็กและเยาวชน มาตรา ๕๗) (สดศรี สัตยธรรม หน้าประเสริฐ, 2524 : 49)

2. ห้ามระบุชื่อและห้ามโฆษณาที่จะทำให้รู้จักตัวเด็กหรือเยาวชน

กฎหมายไม่ได้บัญญัติห้ามโฆษณาคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาล แต่เพื่อมิให้เป็นการประจานหรือตัดอนาคตของเด็กหรือเยาวชน กฎหมายจึงต้องบัญญัติไว้ว่าในการโฆษณาคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลที่มีอำนาจในการพิจารณาคดีเด็กและเยาวชน ห้ามมิให้ระบุชื่อหรือเยาวชนซึ่งเป็นจำเลยและยังห้ามมิให้โฆษณาข้อความใดซึ่งจะทำให้รู้จักตัวเด็กหรือเยาวชนแล้วไม่ว่าจะกระทำเป็นทางราชการหรือส่วนตัวก็ตามก็ต้องเปลี่ยนชื่อเด็กหรือใช้อักษรย่อแทนชื่อเด็กและเยาวชนที่ศาลพิพากษาหรือมีคำสั่งแล้ว เพื่อผู้ที่ได้พบเห็นคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลจะได้ไม่ทราบว่าเด็กหรือเยาวชนที่ต้องคำพิพากษาหรือคำสั่งนั้นเป็นใคร (พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเด็กและเยาวชน มาตรา ๖๒) (สดศรี สัตยธรรม หน้าประเสริฐ, 2524 : 51)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการรายงานข่าวอาชญากรรม

ณรงค์ศักดิ์ ศรีमानนท์ (2534) ศึกษาหนังสือพิมพ์ในเชิงปริมาณ พบว่าหนังสือพิมพ์ประเภทนี้ให้ความสำคัญกับข่าวประเภทอาชญากรรมหรือข่าวโรงพัก ซึ่งเป็นข่าวเบา รวมทั้งเน้นคุณค่าของความเป็นข่าวทางเพศสูงกว่าหนังสือพิมพ์ประเภทอื่น

สุวรรณี กัลยาณสันต์ (2536) ทำการวิเคราะห์การนำเสนอรูปแบบข่าวข่มขืนกระทำชำเรา จากหนังสือพิมพ์รายวันพบว่า การรายงานข่าวมีลักษณะเป็นนาฏกรรม (Drama) เป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับอารมณ์ ความรู้สึก โดยมีกำหนดโครงเรื่อง ฉาก ตัวละคร วิธีการเขียน น้ำเสียง และการเดินเรื่องเป็นองค์ประกอบในการรายงานข่าว

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัญหาในการนำเสนอข่าวอาชญากรรม

Rita Wolf, Tommy Thomason และ Paul Larocque (1987) ทำการวิจัยในเรื่อง เกี่ยวกับปัญหาของสิทธิการรับรู้ และสิทธิส่วนบุคคลในการระบุรายละเอียดของเหยื่ออาชญากรรมในหน้าหนังสือพิมพ์ ซึ่งการระบุรายละเอียดที่เฉพาะเจาะจงเกี่ยวกับเหยื่ออาชญากรรมอาจจะทำให้เหยื่อตกอยู่ในอันตราย ผลการวิจัยพบว่าบรรณาธิการหนังสือพิมพ์ส่วนใหญ่เห็นด้วยว่า แนวโน้มการให้ความตระหนักในเรื่องการระบุรายละเอียดของเหยื่อในคดีอาชญากรรมที่เพิ่มขึ้นมี เป็นสิ่งที่ควรทำ (85%) แต่มีบางกระแสกล่าวว่าเป็นการลดรอนสิทธิการรับรู้ของผู้อ่าน (46 %) แต่มีบางส่วนกล่าวว่าแม้ลงเนื้อหาที่ละเมิดเหยื่ออาชญากรรมในข่าวไปแล้ว แต่บรรณาธิการจะมีความคิดเห็นว่าสาธารณชนอาจจะแสวงหาข้อจำกัดของเขาได้เองว่าอะไรน่าจะมาตีพิมพ์ได้

Don R. Pember (1968) ทำการวิจัยในเรื่องการปกป้องตนเองของหนังสือพิมพ์ ต่อปัญหาการล่วงล้ำสิทธิส่วนตัวของผู้ตกเป็นข่าว โดยศึกษาจากการสังเคราะห์กฎหมายในเรื่องสิทธิส่วนบุคคล ที่บังคับใช้อยู่ และวิเคราะห์จากคดีต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องพบว่า ในเรื่องของสิทธิส่วนตัวนั้นจำเป็นต้องมีการสร้างความกระจำจัดโดยศาล ก่อนที่หนังสือพิมพ์จะทำการอันถือว่าจะละเมิดใด ๆ ก็ตาม หนังสือพิมพ์ต้องตระหนักไว้ว่าเมื่อถูกฟ้องศาลในคดี ที่เกี่ยวข้องกับสิทธิส่วนตัว ผู้พิพากษา หรือลูกขุนจะพิพากษาคดีโดยพิจารณาว่าอะไรที่เป็นข่าว และอะไรที่ไม่เป็นข่าว สิ่งที่ศาลจะพิจารณาคือว่าเป็นข่าวในคดีที่ผ่าน ๆ มา Pember ได้สรุปไว้เป็นแนวทาง 7 ประการดังนี้

1. เรื่องที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณชนโดยชอบด้วยกฎหมาย
2. เรื่องที่เกี่ยวข้องกับบุคคลที่นำตนเองเข้าไปเกี่ยวข้องกับคุณค่าของข่าว โดยเหตุการณ์นั้น ได้ทำให้บุคคลผู้นั้น กลายเป็นบุคคลสาธารณะไปโดยปริยาย
3. เรื่องที่เกี่ยวกับบุคคล ที่ทำให้ตัวเขาเองกลายเป็นบุคคลสาธารณะ (public figure)
4. เรื่องที่มาจากบันทึกสาธารณะ (public record) แต่ก็ขึ้นอยู่กับเหตุการณ์แต่ละเหตุการณ์
5. ไม่ควรรนำรายละเอียดของบุคคลที่ไม่ใช่บุคคลสาธารณะไปสร้างเป็นนิยาย หรือภาพยนตร์
6. ระวังการนำภาพบุคคลธรรมดาไปใช้ในการนำเสนอเรื่องราวต่าง ๆ ที่ไม่เกี่ยวข้องกับภาพนั้น
7. ให้ตระหนักว่า ความจริงเป็นสิ่งที่ยากปกป้องหนังสือพิมพ์จากกฎหมายที่เกี่ยวกับสิทธิส่วนบุคคล และในขณะ เดียวกัน ความจริงจากรายการของบุคคลธรรมดาจะเป็นสิ่งต้องห้าม ถ้าเรื่องนั้นไม่มีคุณค่าของข่าว

Morgan David Arant, Jr. (1991) ทำการศึกษาในเรื่องที่เกี่ยวกับการระบุนายละเอียดของผู้ถูก ทำร้ายทางเพศ โดยเน้นศึกษาในเรื่องสิทธิส่วนตัวของเหยื่อผู้เคราะห์ร้ายกับเนื้อหาในกฎหมายรัฐธรรมนูญ ที่ตระหนัก ในเรื่องนี้ โดยศึกษาจากการวิเคราะห์บทบัญญัติในรัฐธรรมนูญ และคดีความที่เกี่ยวข้อง ที่ผ่าน ๆ มา Arant พบ ว่า กฎหมายที่เกี่ยวกับบันทึกสาธารณะ (public record) ที่ป้องกันการระบุนายละเอียดของเหยื่อที่ถูกข่มขืนได้เพิ่ม ความหนักใจให้แก่ เจ้าพนักงานรัฐ (public officer) และเหยื่อบางรายก็ประสบชัยชนะในการฟ้องร้อง เมื่อชื่อของ พวกเขาปรากฏอย่างเด่นชัดในหน้าหนังสือพิมพ์ สิ่งนี้เป็น chilling effect ต่อเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง เนื่องจากผล บังคับทางกฎหมายที่มีต่อการปกป้องการระบุนายละเอียดของเหยื่อที่ถูกข่มขืนต่อสิทธิตามตัวบทรัฐธรรมนูญ ก่อให้เกิด อุปสรรคในการปฏิบัติหน้าที่ ความหนักใจที่เกิดขึ้นก็คือ ในบางครั้งเจ้าพนักงานอาจจะไม่เต็มใจที่จะเปิดเผยบันทึกของ ตำรวจแก่สื่อต่าง ๆ จึงทำให้เกิด chilling effect ในการรายงานอาชญากรรมที่เกิดในชุมชนซึ่งเป็นเรื่องสำคัญที่เป็น ประโยชน์ต่อสาธารณะ แม้หนังสือพิมพ์จะไม่สามารถนำเสนอรายละเอียดส่วนตัวของเหยื่อที่ถูกทำร้ายทางเพศได้อย่าง เสรี แต่สิ่งที่หนังสือพิมพ์ควรตั้งคำถามก็คือ หนังสือพิมพ์ควรระบุนายละเอียดของเหยื่อที่ถูกทำร้ายทางเพศ ใน แนวทางเดียวกับที่พวกเขาได้ระบุถึงเหยื่ออาชญากรรมประเภทอื่นหรือไม่

Michael D. Sherer (1986) ได้ทำการสำรวจความคิดเห็นของช่างภาพหนังสือพิมพ์ ในเรื่อง ของการที่ต้องเผชิญกับปัญหาทางกฎหมายเพื่อศึกษาว่ากฎหมายมีอิทธิพลต่อกระบวนการในการแสวงหาข่าวสาร (Newsgathering) อย่างไร พบว่า ช่างภาพหนังสือพิมพ์ มักจะถูกเล่นงานทางกฎหมาย โดยการถูกฟ้องร้องทาง กฎหมาย จำนวนครั้งของการฟ้องร้องทางกฎหมายดูจากหมายเรียกของศาลแล้วอยู่ในอัตราที่ต่ำ (25.7%) โดยพวกที่ โดนหมายศาลนั้น จะมีสำนึกในเรื่องของข้อบังคับของช่างภาพหนังสือพิมพ์อย่างจริงจังในส่วนที่ว่าต้องได้ภาพที่ให้อะเอียด ที่มีคุณค่าของข่าว ซึ่งจุดนี้ช่างภาพชายจะถูกคุกคามทางกฎหมาย มากกว่าช่างภาพหญิง ส่วนการถูกโจมตี หรือถูก

ทำร้ายร่างกาย นั้น มีอัตรา 39.2% ในหมู่ของช่างภาพที่คิดว่าพวกเขาต้องถ่ายภาพที่สื่อข้อมูลที่มีคุณค่าของข่าว ไม่ว่ากฎหมายจะว่าอย่างไรก็ตาม ช่างภาพเหล่านี้มีแนวโน้มที่จะถูกทำร้ายทางร่างกายมากกว่ากลุ่มอื่น

Regina Ganelle Sherard (1987) ทำการศึกษาการแทรกแซงของหนังสือพิมพ์ ที่มีต่อการปฏิบัติงานอย่างยุติธรรมของศาล รวมทั้งอิทธิพลของความลำเอียงและผลกระทบของหนังสือพิมพ์ที่ดูเหมือนจะกลายเป็นปัจจัยหนึ่งในคดีอาญา ซึ่งเป็นความขัดแย้งระหว่างเสรีภาพของหนังสือพิมพ์ที่ทำหน้าที่เป็นตัวแทนในการเปิดเผยเรื่องราวต่าง ๆ สู่สาธารณะ ในขณะที่ศาลพยายามที่จะรักษา สิทธิของจำเลยในคดีอาญา และความยุติธรรมที่จำเลยควรได้รับ Sherard ได้ทำการสัมภาษณ์ความคิดเห็นของนักโทษชาย และหญิงที่เต็มใจให้ความร่วมมือ ที่ Central Missouri Correctional Centre จากการศึกษาพบว่า การรายงานข่าวเกี่ยวกับการพิจารณาคดี ของหนังสือพิมพ์ ไม่ใช่ปัจจัยที่มีอิทธิพลมากที่สุดในการพิจารณาคดี ผู้ต้องโทษมากกว่า ครึ่งหนึ่งกล่าวว่า ส่วนใหญ่พวกเขาต้องโทษ เพราะไม่ได้รับความยุติธรรมในระหว่างการพิจารณาคดี มีเพียง 3 คนเท่านั้นที่ตำหนิการรายงานข่าวของหนังสือพิมพ์ที่ทำให้พวกเขาไม่ได้รับความยุติธรรมในกระบวนการพิจารณาคดี เหตุผลที่พบบ่อยที่สุดในการไม่ได้รับความยุติธรรมจากพิจารณาคดีส่วนใหญ่ก็คือ การปกป้องตนเองจากข้อกล่าวหาอันมีน้ำหนักและหลักฐานอ่อนไป ในส่วนที่เกี่ยวกับการรายงานของหนังสือพิมพ์ในคดีต่าง ๆ ส่วนมากหนังสือพิมพ์จะรายงานข่าวการจับกุมมากกว่าข่าวการพิจารณาคดี

นเรศร์ อินทรพรหม (2528) ศึกษาถึงผลกระทบจากการนำเสนอข่าวอาชญากรรมของสื่อมวลชนต่อการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมของเจ้าพนักงานตำรวจในเขตกรุงเทพมหานคร 450 นาย โดยการใช้แบบสอบถาม ถามถึงทัศนคติที่มีต่อเรื่องนี้ พบว่าเจ้าพนักงานตำรวจมีความเห็นว่าการเสนอข่าวของหนังสือพิมพ์รายวันมีแนวโน้มที่ทำให้เกิดการลอกเลียนแบบอาชญากรรมได้มากกว่าสื่อมวลชนประเภทอื่น และเห็นว่าการเสนอข่าวอาชญากรรมของหนังสือพิมพ์ก่อให้เกิดผลเสียต่อการสืบสวนจับกุมผู้กระทำความผิดกฎหมายมากกว่าสื่อมวลชนประเภทอื่น

นอกจากนี้ยังเห็นว่าหนังสือพิมพ์รายวันควรต้องมีการปรับปรุงการเสนอข่าวอาชญากรรมให้มากกว่าสื่อมวลชนประเภทอื่น รวมทั้งเห็นว่าการเสนอข่าวอาชญากรรมของหนังสือพิมพ์รายวัน หนังสือพิมพ์รายสัปดาห์ วิทยุ โทรทัศน์ และนิตยสาร ไม่ส่งผลต่อความร่วมมือจากประชาชนในการปราบปรามอาชญากรรม และหนังสือพิมพ์รายวันมีผลเสียต่อการแจ้งแหล่งข่าว โดยเฉพาะในกรณีข่าวที่เกี่ยวกับ อาวุธปืน และเครื่องกระสุนปืนที่ผิดกฎหมาย

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรม

Douglas Anderson (1987) ทำการศึกษาแนวทางปฏิบัติ และทัศนคติที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรมของบรรณาธิการหนังสือพิมพ์รายวันในสหรัฐฯ โดยการสำรวจความคิดเห็นของบรรณาธิการเหล่านี้ พบว่าความระมัดระวังและความใส่ใจในเรื่องที่เกี่ยวกับจริยธรรมของนักหนังสือพิมพ์มีให้เห็นเด่นชัด 3 ใน 4 ของบรรณาธิการเหล่านี้ได้เขียนข้อความเตือนพนักงานในเรื่องเกี่ยวกับจริยธรรม 2 ใน 3 ของบรรณาธิการทั้งหมดได้จัดสัมมนาในหัวข้อเรื่องจริยธรรมของหนังสือพิมพ์แก่พนักงานของตน 95% ของบรรณาธิการ ทั้งหมดกล่าวว่าสิ่งที่ต้องระมัดระวังในเรื่องของจริยธรรมนั้นมีความสำคัญมาก

อุราเพ็ญ ศรียางค์กุล (2535) ได้ทำการศึกษาถึงจริยธรรมของผู้ผลิตข่าวที่มีต่อความรุนแรงในข่าวอาชญากรรมในโทรทัศน์ พบว่ากลุ่มผู้บริหารมีบทบาทในการคัดเลือกข่าว และลำดับความสำคัญของข่าวอาชญากรรม ในขณะที่ความรุนแรงที่ปรากฏในข่าวอาชญากรรมทางโทรทัศน์นั้นพบว่าผู้ผลิตข่าวทุกคนมีส่วนกำหนดการนำเสนอข่าวนั้น

ศูนย์วิทยพัทยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย